

Riigi Teataja

Ilmub 12 korda aastas.

Toimetuse ja talituse: Toompea lossis (paheas tiiwas, alumisel korral). Kontor on awatud tella 1/9—1/2. Sealjamas lehe tellimiste wastuwõtmine. Rõnetraat: toimetuse 445, kontor 232.

Tellimise hind: 100 numbrit — 1000 m., 50 numbrit — 500 m., 25 numbrit — 250 m., üfsit-number 10 m.
Tellimise wõetakse wastu mitte wähem kui 25 numbri peale.

Kuulutuste ja teadaannete hind: Kohtu kuulutused, suuruse peale waatamata 100 marka; taotatud isikutunnistuste kuulutused 50 marka; muud kuulutused iga m/m-rida 8 marka.

Nr. 43.

Reedel, 14. mail 1926 a.

Nr. 43.

I.

Sisu: Nr. 79. Raitsewäeteenistuse seadus.

II.

Määrus tempelmaksu maksmise korra kohta Tallinna sadamatehaste poolt wälja antawate arwete pealt. Suhtuwõrrib perekonnanimede wõtmise kohta.

Kohtade nimestik Wiljandi maakonnas, kus ettekannete, lõbustuste wõi näituste ajal peab tuletõrjewälwe olema.

I.

Nr. 79. Riigikogu poolt 25. märtilil 1926. a. wastuwõetud

Raitsewäeteenistuse seadus.

I peatükk.

Üldmäärused.

§ 1. Kõik Eesti wabariigi meeskodanikud on kohustatud oja wõtma käesolewas seaduses ettenähtud alustel ja korras raitsewäeteenistusest ja jeda kohustust isiklikult täitma.

§ 2. Raitsewäeteenistuse üldsestus on 38 aastat, 17. eluaastast kuni 55. eluaastani, ja ta jaguneb teenistuseks:

- 1) alalises raitsewäes, kelle moodustawad:
 - a) tegelikku raitsewäeteenistusse jundaega teenima astunud meeskodanikud,
 - b) wabatahtlikud,
 - c) üleajateenijad ja
 - d) tegelikus raitsewäeteenistuses olewad ohwitserid;

- 2) käsutuswäes, kuhu kuuluwad kõik alalises raitsewäes jundaega ärateeninud meeskodanikud;

- 3) reservewäes, kelle moodustawad:
 - a) käsutuswäes aja ärateeninud meeskodanikud;
 - b) kõik raitsewäeteenistuseks kõlbulikud 30—45-aastased meeskodanikud, kes mõnesugustel põhjustel ei ole ära teeninud jundaega alalises raitsewäes, ja
 - c) kõik 17—30-aastased meeskodanikud kuni alalisse raitsewäkke jundaega teenima astumiseni, ning

- 4) maakaitsewäes, kelle moodustawad:
 - a) reservewäes aja ärateeninud meeskodanikud,
 - b) kõik raitsewäeteenistuseks kõlbulikud 45—55-aastased meeskodanikud, kes mõnesugustel põhjustel ei ole teeninud ei alalises raitsewäes, käsutus- ega reservewäes,
 - c) kõik oma terwise tõttu maakaitsewäkke määratud meeskodanikud.

§ 3. Sga aasta kutjutakse alaliseks kaitseväkke jundaega teenima kõik selle aasta 1-ks jaanuariks 20-aastaseks saanud meeskodanikud.

§ 4. Kaitseväkke ei arvata kohtu poolt kõigi õiguste kaotamisega karistatud kodanikke; kaitseväeteenistuse ajamele määratakse nad kaitseväe huvikohastele töödele.

§ 5. Kaitseväeteenistusest ja käesoleva seaduse § 4-s nimetatud töödest wabastatakse ainult haiguste või kehaliste puuduste tõttu teenistusest või töödest kõlbmatuks tunnistatud meeskodanikud.

§ 6. Kõigis riigi-, omavalitsuste- ja eraõppeasutustes õppivad kodanikud kuuluvad õppeasutuses viibimise aja wälte funni alaliseks kaitseväkke jundaega teenima astumiseni sõjalisele kasvatusele ja õpetusele. Määrused sõjalise kasvatuse ja õpetuse andmise ja kontroleerimise kohta töötab välja sõjaminister kokkuleppel haridusministri ja finnitab Wabariigi Walitsus.

§ 7. 18—30 aastaseid meeskodanikke wõidakse wabastada Eesti kodafondijusest enne käesolevas seaduses ettenähtud fundaja ära teenimist alalises kaitsewäes (§§ 9 ja 10) ja käputuswäes (§ 12) ainult sõjaministri nõusolekul.

§ 8. Riigi- ja omavalitsuse asutustes teenistuses ei wõi määrata neid täisealisi meeskodanikke, kes ei ole täitnud fundusliku tegeliku kaitseväeteenistuse kohustusi või neist kohustustest seaduslikul alusel wabastamata.

II peatükk.

Kaitsewäeteenistuse seadus ja käik.

§ 9. Sundusliku tegeliku teenistuse aja seadus alalises kaitsewäes on:

1) rahuaajal —

a) kõigis wäeliikides peale meriwäe ja merikindluste — 18 kuud;

b) meriwäes ja merikindlustes — 24 kuud;

2) sõjaajal — kõigis wäeliikides niikaua, funni riigikaitse huwid jeda nõuamad.

§ 10. Sõjaministril on õigus Wabariigi Walitsuse nõusolekul lennu- ja tehnilistes wäeasutades eriteadlaste kurjustel õppivate kaitsewäelaste funduslikku tegeliku kaitsewäeteenistuse aega piken-dada funni 24 kuuni.

§ 11. Pärast eelmistes paragrahwides (9 ja 10) tähendatud aja ära teenimist alalises kaitsewäes arvatakse kaitsewäelased käputuswäkke.

§ 12. Teenistuse seadus alalises kaitsewäes ja käputuswäes kokku on 5 aastat.

§ 13. Käputuswäes aja ära teeninud kodanikud arvatakse referiwäkke.

§ 14. Referiwägi jaguneb kolme järku. Referiwäe I järku kuuluvad § 2. p. 3-a, referiwäe II järku — § 2. p. 3-b ja referiwäe III järku — § 2. p. 3-c nimetatud kodanikud.

§ 15. Teenistus referiwäes kestab:

1) I ja II järku referiwäelastele — funni selle aasta lõpuni, mille wälte nad saamad 45-aastaseks, ja

2) III järku referiwäelastele — alates selle aasta algult, mille wälte nad saamad 18-aastaseks, funni alaliseks kaitsewäkke jundaega teenima astumiseni.

§ 16. Pärast referiwäes aja ära teenimist arvatakse I ja II järku referiwäelased maakaitsewäkke, kuna III järku referiwäelased wõetakse alaliseks kaitsewäkke jundaega teenima.

§ 17. Maakaitsewägi jaguneb kolme järku: I järku arvatakse kõik referiwäe I järgus aja ära teeninud kodanikud; II järku arvatakse kõik referiwäe II järgus aja ära teeninud kodanikud ja ka kõik § 2. p. 4-b nimetatud isikud; III järku moodustawad § 2. p. 4-c nimetatud kodanikud.

§ 18. Teenistus kestab maakaitsewäes igas järgus funni selle aasta lõpuni, mille jookkul maakaitsewäelane saab 55-aastaseks.

§ 19. Eesti kodafondijusse astunud wälisriikide kodanikkudele arwestatakse teenistus, mis nad wälisriigi sõjawäes on teeninud. Kui isik ei ole teeninud wälisriigi sõjawäes või kui tegelik teenistus wälisriigi sõjawäes kestis käesolewa seaduse § 9. tähendatud ajast vähem, peab ta, kui ta alla 30 aastat wana, ära teenima Eesti alalises kaitsewäes wastawalt kas terve § 9. tähendatud aja, või selle aja, mis ta wälisriigis § 9. tähendatud ajast vähem teenis. Neid wõetakse alaliseks kaitsewäkke pärast Eesti kodafondijusse astumist ühes lähema kutse kodanikkude alaliseks kaitsewäkke jundaega teenima wõtmisega. Kui isik 30-aastane või wanam, siis määratakse ta funni 45. eluaastani referiwäkke ja pärast jeda maakaitsewäkke.

Sõjaministrile jääb õigus alaliseks kaitsewäe jundteenistusest wabastada neid, kes teeninud Eesti wabariigi sõjawäes vähemalt 6 kuud.

§ 20. Sundaega teenima kutjutud kodanikkude wastuwõtmine kaitsewäeteenistuse komisjonides (§ 55) on kaks korda aastas: 1) märtsis wõetakse wastu need, kes saanud wastuwõtmise eelaasta 1-ks juuliks 20-aastaseks ja 2) septembris — need, kes saanud wastuwõtmise aasta 1. jaanuariks 20-aastaseks.

§ 21. Kaitsewäeteenistuse komisjonide poolt tegelikku teenistusse wastuwõetud kodanikud ilmuvad teenistusse kaitsewäeteenistuse komisjonide korraldusel sõjaministri poolt määratud tähtaegadel, kusjuures iga aasta esimese kutse meestele wõib ilmumise tähtaja määrata mitte hiljem jama aasta 16. aprilli ja teise kutse meestele — mitte hiljem jama aasta 16. oktoobrit, täieliku kehtkooli ja kõrgema haridusega noormees-tel aga sõjaministri äranägemise järgi.

Pärast tegelikku kaitsewäeteenistusse wastuwõtmist meriwäkke või merikindlustesse määratud kodanikkudele wõib sõjaminister teenistusse

ilmumise tähtaegu eelpool nimetatud tähtaegadest edasi lükata kõige rohkem kuni viie kuni.

§ 22. Tegelikult kaitseväeteenistuse aja alguseks loetakse esimese kuu meesetele vastuvõtmise aasta 10. aprill ja teise kuu meesetele — sama aasta 10. oktoober.

Kui sõjamineister määrab erilised teenistuse ilmunise tähtpäevad fundaega teenima kutsutud kehtfooli ja kõrgema haridusega noormeestele, loetakse neile tegelikult kaitseväeteenistuse aja algus teenistuse astumise päevast (§ 83).

Meriväele ja merikindlustesle määratud kodanikkudele loetakse teenistuse aja algus teenistuse astumise päevast (§ 83).

§ 23. Tähtajal teenistuse mitteilmunuile loetakse tegelikult teenistuse aja algus järgmise kuu esimesest kuupäevast pärast väeosja ilmunist.

§ 24. Kui mõnelugustel põhjustel on võimatu kinni pidada §§ 20.—23. ettenähtud tähtaegadest, määrab Wabariigi Walitus sõjainistri ettepanekul uued tähtajad.

§ 25. Wabariigi Walitus võib sõjainistri ettepanekul:

- 1) wabastada kaitsewäelasi üsksikute liiksede või kategooriate kampa teenistusest alalises kaitsewäes ka enne käesolewa seaduse §§ 9-das ja 10-das tähendatud fundaja ärateenimist, kui riigikaitse seisuford seda võimaldab ja kaitsewäelaste wäljaõpetamine selle all ei kannata, ja
- 2) edasi lükata kuni 6 kuni §§ 9-s ja 10-s tähendatud aja ärateenimist kaitsewäelaste üsksikute liiksede või kategooriate teenistusest wabastamist, kui riigikaitse seisuford seda nõuab.

§ 26. Sõjamineister võib puhkusele lubada kuni kolme kuni §§ 9-s ja 10-s tähendatud aega teenimist kaitsewäelasi üsksikute wäeliiksede või kategooriate kampa teenistuse aja wältel.

Telpooltähendatud puhkuse aja wältel ei saa kaitsewäelased palga ega toitu.

§ 27. Tegelikult kaitsewäeteenistuseks ei loeta aega, mille wältel kaitsewäelased alalises kaitsewäes olles:

- 1) kõhtu või administratiiv-korras wahjal olnud, wälja arwatud kõhtu poolt õigeks mõistetud, või need, kelle jüüdistuse aja wastaw mõim ära lõpetanud;
- 2) redusolinud;
- 3) eraforralisel puhkusel olnud (§ 33);
- 4) kõhtu üle kolme kuu haigemajades ja terwisparanduslikul puhkusel wiibinud, wälja arwatud need, kelle wiibimine rawitsemisel või terwisparanduslikul puhkusel on tingitud teenistuskohuste täitmisel saadud wigastustest või haigustest;
- 5) distiplinaar-karistuseks üle kümne päewa kartjerarestis wiibinud.

Selle aja peawad §§ 9-s ja 10-s tähendatud aja alalises kaitsewäes äraolnud kaitsewäelased tagantjärele ära teenima.

§ 28. Sõjamineister võib oma äranägemise järgi igal ajal tegelikult kaitsewäeteenistuse kutsuda kätutussewäes olewaid kodanikke, kas kõik või osakaupa, ja ühes nendega ka wastawa arwu referiwäe ohwitjere ja allohwitjere.

§ 29. Sõjainistril on õigus Wabariigi Walituse nõusolekul õppuste otstarbeks tegelikult kaitsewäeteenistuse kutsuda:

1) I ja II järgu referiwäelasi:

- a) allohwitjere ja kaitsewäe eriteadlasi, kas kõik või osakaupa, — mitte rohkem kui 6 korda kogu referiwäes olemise aja wältel, kõhtu mitte rohkem kui üheksaks kuuks;
- b) kõiki teisi, kas kõik või osakaupa, — mitte rohkem kui 4 korda, kõhtu mitte kauemaks kui kuueks kuuks kogu referiwäes olemise aja wältel;

2) III järgu referiwäelasi, kas kõik või osakaupa, — mitte rohkem, kui 2 korda, kõhtu mitte kauemaks, kui kahes kuuks kogu III järgu referiwäes olemise aja wältel;

3) I ja II järgu maakaitsewäelasi, kas kõik või osakaupa, mitte rohkem, kui 6 nädalaks kogu maakaitsewäes olemise aja wältel.

§ 30. Mobilisatsiooni korral kutsutakse referiw- ja maakaitsewäelased tegelikult kaitsewäeteenistuse tarwiduse järgi seaduses ettenähtud korras niikauaks, kui riigikaitse huwid seda nõuawad.

III peatükk.

Kaitsewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude õigused ja kohustused.

§ 31. Alalises kaitsewäes teenimisel kaitsewäelastel on samad kodaniku õigused ja kohustused kui kõigil teistel Eesti wabariigi kodanikkudel, wälja arwatud järgmised erandid:

- 1) kaitsewäelased on kohustatud alistuma kaitsewäe seaduste, määruste ja teenistuse nõuetele;
- 2) neile on keelatud igasuguste poliitiliste erafondade, ühingute ja rühmituste juhtivate ja kontroleerivate orgaanide liige olla ja aktiivselt osa wõtta poliitilistest miitingutest, koosolekuteest ja fihutustööst.

§ 32. Käesolewa seaduse paragrahw 9. tähendatud aega teenivad kaitsewäelased mõiwad teenistuse aja wältel wäeosajilema poolt kuni seitse päewa korralist puhkust saada, mida neile antakse kas korraga või osakaupa palga edasijaamise õigusega. Wäeosajilemal on õigus puhkusest ilma jätta teenistuskohustusi halvasti täitwaid kaitsewäelasi, kiiduwäärt teenistuse eest aga seda puhkust seitsme päewa mõrra pifendada. Puhkepäewadel ja püha-

del antavad puhkused ei võeta käesolevas paragrahvis tähendatud normi arvesse.

§ 33. Peale eelmises (32) paragrahvis tähendatud puhkuse võivad ajateenijad kaitseväelased teenistussaja vältel eraforralist puhkust saada sõjaministri korralduste järgi kõige rohkem ühe kuuni, misjuguise puhkuseaja vältel kaitseväelased palga ei saa.

§ 34. Riigiraudteedel, laevadel ja kõigil teistel riigi liikumismahenditel võttes jaavad tegelikus kaitseväes teenivad kaitseväelased kõigis klassides 50% sõiduhinna alandust.

§ 35. Males kaitseväes teenivad kaitseväelased on teenistussaja kestusel vabastatud kogu-aasta heaks võetavast isikumaajast. Males kaitseväes käesoleva seaduse §§ 9-s ja 10-s nimetatud aega teenima astunud kodanikud ja sõjakorral tegeliku kaitseväeteenistusse astunud käsutus-, referw- ja maafaitseväelased on sellest maaajast vabad ka kogu selle aasta, mille kestel nad tegelikult kaitseväeteenistusest vabastatakse.

§ 36. Käsutus-, referw- ja maafaitseväelased alluvad ajal, millal nad tegelikus kaitseväeteenistuses ei ole, üldistele kõikide kodanikkude kohta makswatele seadustele ja määrustele, kusjuures nad peale selle veel on kohustatud kaitseväeteenistus-kohustuslike kodanikkude arvestamise määrusi täitma. Tegelikult kaitseväeteenistuses olemise ajal maksavad nende kohta käesoleva seaduse §§ 31, 33, 34 ja 35.

§ 37. Käsutus-, referw- ja maafaitseväest tegelikult kaitseväeteenistusse kutsutud riigiteenijatele jäävad kaitseväeteenistusse astumisel nende kohad ja riigi poolt antud korterid alles. Kaitseväeteenistuses olles jaavad nad palga omal joonil kas endise koha järgi sellelt riigiasutusest, kus riigiteenija enne tegelikult kaitseväeteenistusse astumist teenis, või kaitseväest — seal temale määratud koha järgi, kusjuures esimesel juhul toidu ja varustuse eest osa palgast maha arvatakse makswate normide järgi. Pärast tegelikult kaitseväeteenistusest wabanemist kaotavad riigiteenijad õiguse oma endiste kohtade ja korterite peale siis, kui nad kahe nädala vältel, kui tegelikult kaitseväeteenistusse kutsumine jündis õppuste otstarbekas, ja ühe kuu jooksul, kui tegelikult kaitseväeteenistusse kutsumine jündis mobilisatsioonil korral — ametisse ei ilmu.

Tegelikult kaitseväeteenistuses mõõdasaadetud aeg arvestatakse käsutus-, referw- ja maafaitseväest tegelikult kaitseväeteenistusse kutsutud riigiteenijatele väljateenitud aja eest palgafõrgendamisel ja pensionimääramisel.

§ 38. Käsutus-, referw- ja maafaitseväest tegelikult kaitseväeteenistusse kutsutud omavalitsuste teenijatele jäävad kaitseväeteenistusse astumisel nende kohad ja omavalitsuste asutuste poolt antud korterid alles. Pärast tegelikult kaitseväeteenistusest wabanemist kaotavad omavalitsuste teenijad õiguse oma endiste

kohtade ja korterite peale siis, kui nad kahe nädala jooksul, kui tegelikult kaitseväeteenistusse kutsumine jündis õppuste otstarbekas, ja ühe kuu jooksul, kui tegelikult kaitseväeteenistusse kutsumine jündis mobilisatsioonil korral — ametisse ei ilmu.

§ 39. Kaitseväelasi ja nende perekondi toetatakse ning antakse pensioni eriseaduste põhjal.

IV peatükk.

Kodanikkude kaitseväeteenistusest wabastamine, maafaitseväe III järku määramine ja ajapikendamise tege-likult kaitseväeteenistusse ilmu-miseks.

§ 40. Kaitseväeteenistusest wabastamine käesoleva seaduse § 5. põhjal kuulub:

- 1) tegelikult kaitseväeteenistuses olemate kodanikkude juhtes — kaitseväe haigemajade arstlike kodanikkude komisjonide ja käesoleva seaduse § 58. ettenähtud kaitseväeteenistuse peakomisjoni võimkonda, ning
- 2) tegelikult kaitseväeteenistuses mitteolevate juhtes — käesoleva seaduse viiendas peatükis ettenähtud kaitseväeteenistuse komisjonide ülesannete hulka.

§ 41. Eelmises (40) paragrahvis nimetatud komisjonid wabastavad kaitseväeteenistusest jelleks ebasõbulikke kodanikke igakord, kui kaitseväeteenistuse kohustuslikud kodanikud kutsutakse üleskoit mis otstarbel seaduses ettenähtud korras üldnimetatud komisjonidesse arstlike järelewaatusele pärast wabastatava terwise seisukorra kindlaks tegemist komisjoni poolt.

§ 42. Kui kaitseväeteenistusest tahab wabastada käsutus-, referw- või maafaitseväelane ajal, millal ta ei ole tegelikult kaitseväeteenistuses, peab ta esitama kaitseväeteenistusest wabastamise palwe kirjalikult kohalikule kaitseväeteenistuse komisjonile, kusjuures palwele peab juurde liama kohaliku maakonna või linna arsti tunnistuse paluja terwise üle.

Kui kaitseväeteenistuse komisjon leiab palwe põhjendatud, määrab ja teatab tema palujale aja, millal viimane peab ilmuma komisjoni järelewaatusele.

Komisjoni ja kogu tagasi sõitma peab paluja omal kulul. Kui paluja terwise seisukorra kindlaks tegemiseks on tarvis teda teatavaks ajaks haigemajasse järelekatsumisele paigutada, kannab riik sellest tekkunud kulud.

§ 43. Kõik maafaitseväe III järku mittekuuluvad kaitseväeteenistuse kohustuslikud kodanikud, kelle kohta nende kaitseväeteenistuseks sõbulikkude kindlaksmääramisel selgub, et nad kannatavad niisuguste haiguste või kehaliste puuduste all, mis ei võimalda neile teenimist ei alalises kaitseväes, käsutus-, referw- ega I ja II järku maafaitseväes, kuid mis ei takista neid

teenimaist maakaitsemäe III järgus, wabastatakse alalise kaitsemäe, käsutus-, reserve- ja maakaitsemäe I ning II järgu teenistustest ja arwatakse maakaitsemäe III järku.

§ 44. Kaitsemäe teenistuse kohustuslikud kodanikud, kes tegelikku kaitsemäe teenistusse kutsumise korral kannatawad parandatawate haiguste ja kehaliste puuduste all, jaawad tegelikku kaitsemäe teenistusse ilmunijeks terwise parandamise otstarbel ajapikendust:

- 1) Käesolewa seaduse §§ 9-s ja 10-s nimetatud aega teenima kutjutud — kunni järgmise kutse kodanikkude alalise kaitsemäe fundaega teenima wõtmiseni;
- 2) mobilisatsioonil korral tegelikku kaitsemäe teenistusse kutjutud käsutus-, reserve- ja maakaitsemäelased — kunni 6 kuuni, ja
- 3) õppustele kutjutud käsutus-, reserve- ja I ning II järgu maakaitsemäelased — õppustele ilmunijeks — kunni järgmise lähemate wastawa järgu õppusteni.

Õppustele ilmunijeks ajapikenduselolewad käsutus-, reserve- ja maakaitsemäelased peawad ilmuma mobilisatsioonil korral tegelikku kaitsemäe teenistusse ühel alusel teiste käsutus-, reserve- ja maakaitsemäelastega.

§ 45. Seimise (44) paragrahwi pp. 1. ja 2. põhjal ajapikendusel olnud isikutele wõib pärast ajapikenduse lõppu terwisparanduslikul otstarbel sama paragrahwi alusel uuesti ajapikendust anda. Uue ajapikenduse andmine wõib fündida ka pärast jeda niimitu korda, kui jeda kaitsemäe teenistusse kutjutawa terwis nõuab. Sealjuures wõib terwisparanduslikult otstarbeks antud isikutele järgnenud ajapikenduste üldkestus arwates käesolewa seaduse § 44. põhjal esimest korda antud ajapikenduse algusest, kogusummas ulatuda kõige rohkem:

- 1) alalise kaitsemäe fundaega teenima kutjututele — kunni kahe aastani, ja
- 2) mobilisatsioonil korral tegelikku kaitsemäe teenistusse kutjutud käsutus-, reserve- ja maakaitsemäelastele — kunni ühe aastani.

Siljemalt p.p. 1. ja 2. nimetatud tähtaegade lõpul arwatakse ajapikendusel olnud isikud, wastawalt nende terwile, kas tegelikku kaitsemäe teenistusse wõi maakaitsemäe III järku, wõi wabastatakse täiesti kaitsemäe teenistustest.

Seimise (44) paragrahwi punkt 3. põhjal ajapikendust saanud käsutus-, reserve- ja maakaitsemäelastele ei anta uuesti ajapikendust õppustele ilmunijeks nende ajapikenduse lõpul waid wastawalt nende terwile määratakse nad kas õppustele wõi maakaitsemäe III järku, wõi wabastatakse õppustelt, edasi jättes neid käsutus-, reserve- wõi maakaitsemäe I wõi II järku, selle järgi, kuhu õppustelt wabastataw isik kuulub, wõi wabastatakse täiesti kaitsemäe teenistustest.

Terwisparanduslikul otstarbel ajapikendust saanud isikud peawad järelewaatusele ilmuma alati

jamasse komisjoni, kus neile kord ajapikendus anti.

§ 46. Kaitsemäe teenistustest täiesti wabane mist, maakaitsemäe III järku määramist ja tegelikku kaitsemäe teenistusse ilmunijeks ajapikenduse saamist õigustawate haiguste ja kehaliste puuduste nimekirja seob kogu sõjaminister ja finantib Wabariigi Walitsus.

§ 47. Sõja ajal wõib sõjaminister kõiki kaitsemäe teenistusteks sõlmatuks tunnistatud ja terwislikkul põhjustel ajapikendusel olewaid kodanikke uuesti arjilikult läbi waadata lasta ja nendest sõlbulifud kaitsemäe teenistusse määrata.

§ 48. Peale terwislikkude põhjuste antakse alalise kaitsemäe käesolewa seaduse §§ 9-s ja 10-s tähendatud fundaega ära teenima kutjutawatele kodanikkudele tegelikku kaitsemäe teenistusse ilmunijeks ajapikendust perekondlikkul ja majanduslikkul põhjustel ning hariduse jätkamiseks järgmistel alustel:

- 1) ühele kasjikkonnale — perekonnapea wõi selle puudumisel mõlema kasjikkonna palvel — kunni teise kasjikkonna fundaja alalises kaitsemäes ärateenimiseni;
- 2) kutsealusele, kelle wanem wend alalises kaitsemäes fundaega teenib wõi kutsealuse kaitsemäe teenistusse kutsumise korral kaitsemäe teenistusse wõetakse, — perekonnapea palvel — kunni wanema wenna fundaja ärateenimiseni;
- 3) kutsealusele, kelle perekonnas ei ole peale tema teisi täiesti töowõimsaid liikmeid wõi kelle majanduslik seisuford iseäranis raske, — perekonnapea palvel — üheks aastaks kaitsemäe teenistusse peakomisjoni otseks;
- 4) keht- ja kutseooli õpilastele hariduse jätkamiseks, — õpilaste eneste sellekohasel palvel, — käesolewa seaduse lisas ettenähtud tingimustel;
- 5) kõrgemates õppeasutustes õppimise jätkamiseks, õppijate eneste sellekohasel palvel, kui paluja vähemalt ühe õppeaasta enne tema tegelikku kaitsemäe teenistusse wastuwõtmise algust kõrgemas õppeasutuses on õppinud.

Ajapikenduse saamise palvel peawad neli nädalat enne kaitsemäe teenistusse wastuwõtmise algust ära antama sellele kaitsemäe teenistusse komisjonile, kuhu ajapikendust soowiw kodanik kaitsemäe teenistusse wastuwõtmijeks ilmuma on kohustatud. §. 3. põhjal antud palvel peab juurde lijatama — paluja elukoha järgi: 1) kohaliku linna politsei, alewivalitsuse wõi wallawalitsuse tunnistus paluja warandusliku ja perekondliku seisuga üle, ning kui paluja asunit, siis ka maa juuruse kohta ja aja üle, millal asunit maa sai, ja 2) kohaliku linna, maakonna wõi jaoskonna arsti tunnistus paluja perekonnaliikmete töowõime kaotuse üle. §. 4. põhjal antud aja-

pidenduse palved esitatakse vastavate koolivalitluste kaudu.

Kui p. 4. põhjal ajapikendusel olev kodanik lahkus õppeasutusest enne temale antud ajapikenduse lõppu, on tema kohustatud seitsme päeva jooksul pärast õppeasutusest lahkumist sellest teatama vastavale kaitseväeringkonna ülemale.

§ 49. Mobilisatsiooni korral ja sõjaajal võib sõjaminister kutsuda igal ajal tegeliku kaitseväeteenistusse kõiki eelmise (48) paragrahvi põhjal ajapikendusel olevaid kodanikke.

§ 50. Mobilisatsiooni korral tegeliku kaitseväeteenistusse kutsutavatele käsutus-, reserve- ja maakaitseväelastele antakse peale käesoleva seaduse § 44. ettenähtud juhtumiste tegeliku kaitseväeteenistusse ilmumiseks ajapikendust järgmistel alustel:

- 1) kui kaitseväeteenistusse kutsutav on Wabariigi Walitsuse, Riigikogu või Riigikohtu liige, — kunni walitsusest ja Riigikogust või Riigikohtust lahkumiseni;
- 2) kui kaitseväeteenistusse kutsutav riigi- või omawalitsuse ajutises teenis kohal, mis oma töö iseloomu tõttu ei võimalda kas üldse või ajutiselt kaitseväeteenistusse kutsutawat isikut töölt lahutada, — kõige rohkem ajani, milleni isik teenib jarnasel kohal;
- 3) kui kaitseväeteenistusse kutsutav eriteadlaseksena teenib ettevõttes (näiteks tehases, töökodas), kus valmistatakse riigikaitseks tarvisminemaid abinõusid, — eraldi nimekirja järgi — kõige rohkem ajani, milleni isik teenib nimetatud eriteadlase kohal, ja
- 4) kui kaitseväeteenistusse kutsutav isik oma teenistuskoha tõttu mobilisatsiooni tööde täidewiimise juures tegew on, — nimetatud tööde täidewiimise lõpuni.

Nimekirjad p.p. 2. ja 3. tähendatud kohtade üle kinnitab Wabariigi Walitsus sõjaministri ettepaneful. Nimekirjades tähendatakse, mis ajani annab teatav koht ajapikendust.

• Nimekirjad p. 4. tähendatud kohtade üle kinnitab sõjaminister.

§ 51. Käsutus-, reserve- ja maakaitseväelaste õppuste otstarbeks tegeliku kaitseväeteenistusse kutsumise korral antakse peale käesolewa seaduse § 44. ettenähtud juhtumiste eelmise (50) paragrahvi p.p. 1. ja 2. tähendatud isikutele, kui nad kuuluvad õppustele kutsutavate hulka, õppustele ilmumiseks ajapikendust kunni wastawa käsutus-, reserve- või maakaitseväe järgu lähemate õppusteni, mis peetakse pärast nende § 50 p. 1. nimetatud Wabariigi Walitsuse, Riigikogu ja Riigikohtu liikme kohustest ja § 50. p. 2. ettenähtud kohadest lahkumist.

§ 52. Käesolewa seaduse § 50 p.p. 2. ja 3. põhjal ajapikendusel olevaid kodanikke võib Wabariigi Walitsus sõjaministri ettepaneful kutsuda ka enne ajapikenduse lõppu tegeliku kaitseväete-

nistusse kas kõiki või osakaupa, kusjuures nimetatud isikute tegeliku kaitseväeteenistusse kutsumisega wabanenud kohtadele tuleb määrata ajutiselt sõjainwaliide, kaitseväeteenistusest wabastatud kodanikke ja tegeliku kaitseväeteenistusse kutsutamata maakaitseväelasi wanematest aastakäikudest.

V peatükk.

Kaitseväeteenistuse kohustuse täitmist juhtivad ajutised.

§ 53. Kaitseväeteenistuse kohustuse täitmiseks jaotatakse Eesti wabariigi maa-ala sõjaministri poolt kaitseväe ringfondadeks ja viimased tarbekorral kaitseväe jaosfondadeks.

§ 54. Kaitseväeteenistuse kohustuse täitmist juhtivad:

- 1) üleriiklikult — sõjaministeeriumi wastaw teiskajutus;
- 2) igas kaitseväe ringkonnas — kaitseväe ringkonnailem.

§ 55. Kaitseväeteenistus-kohustusliikude kodanikkude tegeliku kaitseväeteenistusse kutsumiseks ja wastuwõtmiseks ajutatakse igas kaitseväe ringkonnas kaitseväeteenistuse komisjon, kes koosneb: esimees — kaitseväe ringkonnailem või tema asemel, — liikmed: maakonna- või linnavalitsuse esitaja, linna või maakonna politseiuilem või ta abi, kaitseväe arst ja maakonna või linna arst.

Kaitseväe arsti puudusel määrab ta ajamele kaitseväeteenistuse komisjoni termishoiu peawalitsus riigi või omawalitsuse teenistuses oleva arsti.

Maakonnalinnaft kaugel-elawate isikute wastuwõtmist võib kaitseväeteenistuse komisjon toimetada wäljaspool maakonnalinna määratud kogumiskohdades.

§ 56. Kui tegeliku kaitseväeteenistusse kutsutavate arv on niisõrd suur, et ringkonna kaitseväeteenistuse komisjon ei jõuaks walmis töödega määratud ajaks, ajutatakse ringfondades sõjaministri korraldusel kaitseväeteenistuse abikomisjonid kaitseväeteenistuse komisjonide õiguste ja kohustega. Abikomisjonid koosnewad: esimees — sõjaministri korraldusel määratud ohwitser — ja liikmed — kooskõlas eelmise (55) paragrahwiga.

§ 57. Kaitseväeteenistuse komisjonid on kohustatud:

- 1) kontroleerima tegeliku kaitseväeteenistusse jundaega teenima kutsutavate kodanikkude nimekirju;
- 2) otustama, kellele jundaega teenima kutsutavatest anda kaitseväeteenistusse ilmumiseks ajapikendust käesolewa seaduse § 48. põhjal;
- 3) wälja kuulutama koha ja aja, kuhu ja milal tegeliku kaitseväeteenistusse kutsutud kodanikud peawad ilmuma teenistusse wastuwõtmiseks, ja

- 4) tegeliffu kaitsewäeteenistusse ja arstliffule järelnaatusjele kutsutud kodanikke arstliffult järelnaatama ja nende kaitsewäeteenistujeks kõlbuliffuse ära määrama.

§ 58. Kaitsewäeteenistuse peakommissjon walwab kaitsewäeteenistuse kommissjonide ja kaitsewäe haigemajade arstliffude kommissjonide tegewuse järgi, waatab läbi ning otjustab nimetatud kommissjonide wastu tõstetud kaebtused.

§ 59. Kaitsewäeteenistuse peakommissjon asub sõjaministeeriumi juures ja koosneb: esimees — sõjaministeeriumi esitaja sõjaministri määramisel, liikmed — sõjaministeeriumi ja kaitsewäeteenistuse esitaja, kaitsewäe terwishoiu walitjuse esitaja, üks terwishoiu peawalitjuse ja üks sõjaministeeriumi poolt määratud arst ning üks riigiwäeosa ülem.

Peakommissjoni koosseisu kinnitab Wabariigi Walitjus.

§ 60. Kaitsewäeteenistuse peakommissjonil on õigus:

- 1) kontroleerida igal ajal oma äranägemise järgi kõiki kaitsewäeteenistuse kommissjonide ja abikommissjonide ning kaitsewäe haigemajade arstliffude kommissjonide otjuseid;
- 2) igal ajal muuta eelmises (1) punktis nimetatud otjuseid liikmewigastajate ja pettuse teel kaitsewäeteenistusest wabastatud kodanikkude juhtes, kõikide teiste kaitsewäeteenistusest wabastatud kodanikkude juhtes aga kolme aasta wältel, arwates wabastamise päewast, ja
- 3) uuele arstliffule järelnaatusjele kutsuda kaitsewäeteenistuseks kõlbmatuks tunnistatud isikuid, neid jaata rawitjusaotutusse järellatsumisele ja korraldada nende arstliffu läbiwaatust kaitsewäeteenistuse kommissjonide ja kaitsewäe haigemajade arstliffude kommissjonide kaudu.

§ 61. Nii kaitsewäeteenistuse peakommissjon kui ka kaitsewäeteenistuse kommissjon kutsutakse kofku igaliks oma esimehe korraldusel kutsuwuse järgi ja nende istungid loetakse otjusewõtmiseks kui neist oja wõtab esimees ja kaks liiget, nende hulgas arst.

§ 62. Rähemad juhtnõõrid kaitsewäeteenistuse peakommissjoni ja kaitsewäeteenistuse kommissjonide tegewuse ja asjaajamise üle awaldab sõjaminister kofkuleppel sõjaministriga.

VI peatükk.

Kodanikkude alalise kaitsewäeteenistuse jundaega teenima kutsumine ja wastutuwõtmine.

I oja.

Kutsealuste nimekirjade kofkuseadmimine.

§ 63. Alalise kaitsewäeteenistuse jundaega teenima kutsutakse §§ 9. ja 10. nimetatud jundaega teenima kutsuta-

wate kodanikkude nimekirjad seatakse kofku kutsealuste elukoha järgi kogukonna (walla-, alewi- ja linna-) walitjuse poolt.

Wälisriikides wiibivate kutsealuste nimekirjad seawad kofku Eesti konsulaadid.

Wahiafkoletate kutsealuste nimekirjad seawad kofku wangimajadeilemad.

Linnas olevate kutsealuste nimekirjade kofkuseadmisele wõib sõjaministri korraldusel linna politseiasutuste peale panna; jarnasel juhtumisel täidab linna politsei kutsealuste nimekirjade kofkuseadmisel linnawalitjuse kohuseid.

§ 64. Sga aasta on kõik need meeskodanikud, kes jaanud 20-aastaseks jama aasta 1. jaanuariks, kohustatud ennast 1. jaanuarist kunni 1. weebruari ni teatama oma elukoha kogukonna (walla-, alewi-, linna-) walitjuses kutsealuste nimekirja kandmiseks, kusjuures nad peawad esitama oma wanust ja haridust tõendawad dokumendid.

Wälisriikides wiibivad kutsealused peawad ennast Eesti konsulaatides teatama.

Kutsealustelt tegeliffu kaitsewäeteenistuse kutsumise juures nõutawaid tunnistusi on kõik wabariigi asutused kohustatud wälja andma taksitamata ja tasuta.

§ 65. Kui kutsealusel wanust tõendawad dokumendid puuduwad wõi kui nad näiwad ebaõiged, kantakse ta nimekirja tema kohta jaatud andmete järgi, mille kohta nimekirjas wastaw märkus tehakse. Niisuguste isikute wanus määratakse kaitsewäeteenistuse kommissjoni poolt wälimuse järgi.

§ 66. Kutsealuste nimekirjadesse kantakse:

- 1) kõik meeskodanikud, kes jaanud 20-aastaseks nimekirjade kofkuseadmise aasta 1. jaanuariks;
- 2) isikud, kelle wanuse kohta puuduwad kindlad andmed, kuid kes wälimuse järgi otjustades kutsealuste aastates on ja
- 3) kõik 20.—30. aastased meeskodanikud, kes mõnejugustel põhjustel ei ole kantud eelmistes nimekirjadesse.

§ 67. Kutsealuste nimekirjad jagunewad kahte nimekirja: A ja B. Nimekirja A kantakse kõik need meeskodanikud, kes 20-aastaseks jaanud nimekirjadesse kandmise eelaastal enne 1. juulit ning ka kõik eelmise (66) paragrahwi p.p. 2. ja 3. tähendatud isikud. Nimekirja B — kantakse kõik need, kes jaanud 20-aastaseks nimekirjadesse kandmise eelaastal pärast 30. juunit.

§ 68. Kutsealuste nimekirjade kofkuseadmimine peab lõpetatud olema iga aasta 10. weebruariks. Pärast seda pannakse nimekirjad kaheks nädalaks walla-, alewi- ja linnawalitjuses nähtawale kohale ülesse kõigile kodanikkudele tutwunemiseks.

§ 69. Sgal kodanikul on õigus kaebusi tõsta eelmises (68) paragrahwis nimetatud kahe nädala wältel nimekirjades ettetulewate puuduste ja wigade üle. Kogukonna walitjused peawad kaebused

läbi vaatama ja nende põhjendatuse korral nimekirjad vastavalt ära parandama.

§ 70. Pärast § 68. tähendatud kaheksaosalise tähtaja möödumist peavad walla-, alewi- ja linnavalitsused kutsealuste nimekirjad ära saatma 1. märtsiks kohalikele kaitsewäe ringkonnauilemale. Samas ajaks peavad konjulaadid ja wangimajadeilemad ära saatma nende poolt kokkuseatud kutsealuste nimekirjad, — esimesed — Garju kaitsewäe ringkonnauilemale ja teised — sellele kaitsewäe ringkonnauilemale, kelle juures wang arvestatud.

§ 71. Kui kutsealuste nimekirja kantud isik on läinud pärast nimekirjade kokkuseadmist teise kaitsewäe ringkonda elama ja seal wahet pidamata mitte wähem kui 2 kuud elanud, on tal õigus paluda ennast tegeliku kaitsewäeteenistusse kutsutamiseks üle wiia jellesse kaitsewäe ringkonda, kus ta uus elukoht asub.

§ 72. Selmeses (71) paragrahwis tähendatud ülewiiimise palwed peavad ära antama hiljemalt kaks nädalat enne tegeliku kaitsewäeteenistusse wõtmist sellele kaitsewäe ringkonnauilemale, kelle nimekirjadesse paluja kantud, kusjuures palwefirjale peab juurde lisatama politsei või omawalitsuse ajutuse tunnistus selle üle, et paluja tõesti uues ringkonnas elanud mitte vähem, kui 2 kuud.

§ 73. Ühest kaitsewäe ringkonnast teise ülewiiimise palwed waatab läbi kaitsewäe ringkonnauilem ja teatab oma otsusest palujale. Ülewiiimise korral kutsutatakse paluja nimekirjast maha ja wäljandote nimekirjast tema kohta jaadetakse wiibimata sellele ringkonnauilemale, kuhu paluja üle wiitakse wiimase ringkonna nimekirjadesse kandmiseks.

§ 74. Kui olude tõttu wõimatu on kinni pidada käesolewa seaduse §§ 64., 68. ja 70. tähendatud tähtaegadeft, määrab Wabariigi Walitsus sõjaministri ettepanekul uued tähtajad, teatades jellest wastawatele ajutustele ja kuulutades seda avalikult.

II oja.

Kutsealuste wastuwõtmise kord.

§ 75. Kõik kutsealuste nimekirjadesse kantud isikud, wälja arwatud need, kellele kaitsewäeteenistuse komisjon ajapikendust annud käesolewa seaduse § 47. põhjal, on kohustatud arstlikule järelewaatusle ilmuma ringkonna kaitsewäeteenistuse komisjoni poolt määratud ajal ja kohtadesse tegeliku kaitsewäeteenistusse wastuwõtmiseks.

Wälisriikides wiibivad kutsealused peavad teenistusse wastuwõtmiseks ilmuma Garju ringkonna kaitsewäeteenistuse komisjoni.

§ 76. Tähtajal mitteilmumise seaduslikkudeft põhjusteks loetakse, kui nad tõendatud on:

- 1) kutsealuse raske haigus;
- 2) kutsealuse wahiall olemine ja
- 3) korwalamatud takistused, nagu õnnetujuhumised äraoleku eel (nagu tulifahi) või

looduslikud takistused (nagu: weeputus, ühenduse puudus jaarte wahel).

Kutsealused, kes haiguse pärast ei saa ilmuda määratud päewaks komisjoni, peavad jaatma tähendatud päewaks kaitsewäe ringkonnauilemale nende haigust tõendawa arsti, või kus arsti ei ole, kogukonna walitsuse tunnistuse. Wälisriikides wiibivate kutsealuste haigustunnistused kinnitab Eesti diplomaatilik esitaja või konjul.

§ 77. Määratud ajaks arstlikule järelewaatusle ilmumata kodanikud waadatakse läbi kaitsewäeteenistuse komisjonide poolt ja kõbulikud wõetakse tegeliku kaitsewäeteenistusse:

- 1) § 76. põhjal mitteilmunud — otsekohe pärast ilmunise takistuste korwalamist, ja
- 2) ilma seaduslikkude põhjusteta mitteilmunud — wiibimata pärast nende ülesleidmist või komisjoni ilmunist.

Kutsealuste kodanikkude wahialt mabastamise üle on wangimajadeilemad kohustatud teatama igakord wastawale kaitsewäe ringkonnauilemale.

§ 78. Kutsealused, kes mõnesugustel põhjustel on nimekirjadesse kandmata jäänud, kuid wastuwõtmise ajaks ilmuvad kaitsewäeteenistuse komisjoni, kantakse wiibimata kutsealuste nimekirja ja wõetakse wastu üldises korras.

§ 79. Kui arstliku järelewaatusle juures kaitsewäeteenistuse komisjonil wõimatu on otsekohe kindlaks teha haiguse määra või tema olemasolu, või kui komisjonil kahtlus tefib, et tegeliku kaitsewäeteenistusse kutsutawa haigus või wigastus on kunstlikult wälja kutsutud, jaadab komisjon isiku järelekatsumiseks lähemasse nõuetekohaselt jissejeatud kaitsewäe, linna või maakonna haigemajasle.

§ 80. Komisjoni poolt kaitsewäeteenistuseks lahkarwamisega kõlmatuks tunnustatud isikud jaadetakse, kui keegi komisjoni liikmetest seda nõuab, kaitsewäeteenistuse peakomisjoni uuesti järelewaatamiseks.

§ 81. Kõik kaitsewäeteenistuse komisjoni poolt kaitsewäeteenistuseks kõbulikuks tunnustatud kodanikud loetakse komisjoni otsuse wäljakuulutamise ajast peale tegeliku kaitsewäeteenistusse wastuwõtetuteks.

§ 82. Kaitsewäeteenistuse komisjon võib tegeliku kaitsewäeteenistusse wastuwõtetud kodanikke pärast nende wastuwõtmist ajutiselt koju lasta, kunni sõjaministri poolt määratud ajani, misjuguje aja lõpul kojulastud kodanikud on kohustatud ilmuma neile määratud kogumisekohadesse.

Koju ei lasta ja jaadetakse otsekohe waeosadesse:

- 1) liigemwigastajad,
- 2) need, kes püüdis wabaneda pettuse teel kaitsewäeteenistuseft,
- 3) need, keda kaitsewäeteenistuse komisjon

otjustab koju mitte lasta korramastase ülespidamise eest vastuvõtmise komisjonis.

§ 83. Tegelikku kaitseväeteenistusse vastuvõetud kodanikud loetakse tegelikku kaitseväeteenistusse astunuks:

- 1) pärast teenistusse vastuvõtmist eelmise (82) paragrahvi põhjal ajutiselt kojulastud kodanikud — jellest filmapilgust, millal nad ilmuvad kodu viibimiseks antud aja lõpul neile määratud kogumisekohadesse ja
- 2) § 82. teise lõike põhjal pärast teenistusse vastuvõtmist otsekohe väeosadesse jaadetud kodanikud — tegelikku kaitseväeteenistusse vastuvõtmise filmapilgust.

§ 84. Tegelikku kaitseväeteenistusse astunud kodanikkude väeosadesse määramine jõuab kindralstaabi korraldusel.

§ 85. Jõukuid, kellele kaitseväeteenistuse komisjon tervisparanduslikul otstarbel annab ajapikendust tegelikku kaitseväeteenistusse ilmumiseks ja kelle kohta kahtlus tekib või andmed saadakse, et nende haiglane olek või nõrk kehaehitus, mille põhjal nad said ajapikendust, oli välja kutsutud kunstlikult, võib kaitseväge ringkonnale ja kaitseväeteenistuse komisjon ajapikenduse kestusel igal ajal ilma ette teatamata kaitseväeteenistuse komisjoni arstlikule järelehaatusele kutsuda.

§ 86. Jõukuid, keda kaitseväeteenistuse komisjon kaitseväeteenistusest wabastanud, kuid kelle kohta kahtluse või muul teel kahtlus tekib, et haigus või vigastus, mille põhjal isik kaitseväeteenistusest wabastati, oli välja kutsutud kunstlikult, või et kaitseväeteenistusest wabastatud isik arstlikul järelehaatusel haigust jümuleerides komisjoni ehtiarvamisele on viinud, on kaitseväge ringkonnale ja kaitseväeteenistuse komisjonil õigus koime aasta vältel pärast nimetatud isikute kaitseväeteenistusest wabastamist neid uuesti kaitseväeteenistuse komisjoni arstlikule järelehaatusle kutsuda, kusjuures ringkonnale on kohustatud igaford peakomisjonile teatama jarnaste isikute järelehaatusle kutsumisest ja selle tagajärgedest.

VII peatükk.

Wabatahtlikkudest.

§ 87. Wabariigi meeskodanikkudele võimaldatakse jundaega ära teenida alalises kaitsevāes wabatahtlikuna, ka enne käesolewa seaduse § 3. ettenähtud tähtaega.

§ 88. Wabatahtlikkude arwu igas waeosas määrab sõjaminister.

§ 89. Wabatahtlikuna alalisse kaitsevāke astuda soovija peab wastama järgmistele tingimustele:

- 1) olema vähemalt 17-aastane;
- 2) olema vähemalt täieliku algkooli haridusega;

3) wastama terwise ja kehaehituse poolest riwiteenistuse nõuetele;

4) ei tohi olla wahi- ega walwealune;

5) temale ei tohi kohtu poolt niisugust karistust määratud olla, mis riigiteenistusse astumist ei võimalda.

§ 90. Wabatahtlikult alalisse kaitsevāke astuda soovija peab esitama hiljemalt üks kuu enne järjekorralist alalisse kaitsevāke wõtmise aega kohalikule kaitsevāe ringkonnale jellekohase palwe, millele tulewad juurde lisada järgmised dokumendid:

- 1) tõestatud ärakiri isikutunnistusest;
- 2) haridustunnistus;
- 3) maakonna- või linnapolitsei tunnistus jelles, et paluja isik eelmise (89) paragrahvi p.p. 4. ja 5. wastab;
- 4) wanemate või eestkostjate allkiri selle üle, et nad nõus on paluja wabatahtlikult kaitseväeteenistusse astumise ja
- 5) kui paluja teenistusse astuda soovib teatawasse waeossa, siis selle waeoja ülema nõusolek.

§ 91. Wabatahtlikult alalisse kaitsevāke astuda soovija kannab kaitsevāe ringkonnale erilisse kutsealuste nimekirja ja kutsub kaitseväeteenistusse ühes järjekorraliste kutsealustega.

§ 92. Määratud ajal wastuvõtmisele mitteilmunud kutsutatakse eelmises (91) paragrahvis tähendatud nimekirjades.

§ 93. Käesolewa seaduse § 89. ettenähtud tingimustele wastawad isikud wõetakse wabatahtlikudena tegelikku kaitseväeteenistusse, kus neil on ühejuguised õigused ja kohustused ühes jundaega teenijatega. Nende tegelikust kaitseväeteenistusest wabastamine ja edaspidine kaitseväeteenistuse käik jõuab ühel alusel ühes nendega järjekorraliselt jundaega teenima wõetutega.

VIII peatükk.

üleajateenijatest.

§ 94. Alalises kaitsevāes käesolewa seaduse § 9. tähendatud jundaja teeninud kodanikud wõiwad wabatahtlikult üleajateenijatena astuda tegelikku kaitseväeteenistusse, wastawas erieadluses ettenähtud alustel ja korras, misjuguises erieadluses sjaalduwad ka reeglid üleajateenijate teenistuse kaigu kohta.

IX peatükk.

Rei- ja kõrgema haridusega kodanikkude kaitseväeteenistusest.

§ 95. Alalisse kaitsevāke jundaega teenima astunud rei- ja kõrgema haridusega riwiteenistuseks kolbulikud kodanikud on kohustatud lõpetama §§ 9. ja 10. tähendatud teenistuseaja kestusel sõjaministri korraldusel ja tema poolt määratud kawa järgi referwāe ohwitseride erikursuse, mis omi õpilasi referwāe ohwitserideks ette walmistab.

Kursustele ei määrata ja ei või referimohvitserideks ülendada:

- 1) põhiseaduse § 28. ja Riigikogu valimisseaduse § 4. põhjal hääleõigusest ilma jäetuid,
- 2) vähem kui 1 aasta Eesti wabariigi kodakondsuses olnuid,
- 3) isikuid, kellele kohtu poolt määratud riigiteenistusse astumist keelaw karistus, ja
- 4) riigifeelt mitterwaldajaid.

Kui kodanikkude arv, keda käesolewa paragrahwi järgi kursustele tuleb määrata, niivõrd juur on, et neid kõiki võimatu kursustel ette valmistada, on sõjaministriil õigus kursustele määrata neid, kes terwise, hariduse ja isiklikkude omaduste poolest rohkem ohvitseritutele vastavad, jättes teised waeofadesse.

§ 96. Selmise (95) paragrahwi põhjal kursustele määratud, need eduga lõpetanud ja sellega seotud sõjaministri poolt määratud tegeliku teenistuse nõuded täitnud kodanikud ühendatakse käesolewa seaduse §§ 9. ja 10. tähendatud teenistusaja lõpul lipnikkudeks ja arwatakse tegelikult kaitsewäeteenistusest wabastamise korral referimväkke ohwitseride nimekirja. Kursustel olnud, kuid neid lõpetamata kodanikkude kaitsewäeteenistuse kait sünnib üldistel alustel.

§ 97. Käesolewa seaduse § 95. kolmanda lõike põhjal kursustele määramata, ja kursustel olnud, kuid neid lõpetamata kodanikkudel on õigus, kui nad tegelikult kaitsewäeteenistuses olles oma ülesannete poolt hästi atesteeritud ja allohvitseri astmeni jõudnud, referimwäe ohvitseri ettevalmistawate kursuste juures ühel ajal kursuste lõpetajatega eksternina eksami diendada, kusjuures eksami diendada üldse võib kõige rohkem 3 korda. Katsetel rahuloldawaid teadmisi avaldanud eksternid on kohustatud ühel alusel kursustel õppinutega, pärast eksami diendamist sõjaministri poolt määratud tegeliku teenistuse nõuded täitma. Viimased edukalt täitnud isikud ühendatakse lipnikkudeks ja arwatakse tegelikult kaitsewäeteenistusest wabastamise juures, wastawalt wanusele, kas referim- või maakaitsewäkke ohwitseride nimekirja.

Eksternid, kes eksami diendawad ja sellega seotud tegeliku teenistuse nõuded täidawad aja wäljal, millal nad ei ole tegelikult kaitsewäeteenistuses, saawad eksamiga seotud tegeliku teenistuse nõuete täitmisel jõduri toidu ja palga, kuna warustust neile ei anta, mille eest nad aga saawad sõjaministri poolt määratud tasu.

§ 98. Enne alalist kaitsewäke fundera teenima astumist teatava kaitsewäelise ettevalmistuse omandanud keffkooli ja kõrgema haridusega kodanikkudele võib sõjaminister §§ 9. ja 10. nimetatud tegeliku teenistuse ja ühes sellega käesolewa seaduse § 95. ettenähtud kursuste aega lühendada, toimetades jeda selle järgi, millisel määral nimetatud kodanikud olid sõjaliselt ettevalmistatud tegelikku kaitsewäeteenistusse astudes.

X peatükk.

Kaitsewäe õppeasutuste kaswandifikatsioon.

§ 99. Kaitsewäe õppeasutustesse mõetakse kodanikke wastu kaitsewäe õppeasutuste seadluses ettenähtud tingimustel.

§ 100. Kaitsewäe õppeasutuste kaswandifikud loetakse alalistes kaitsewäes teenivateks.

§ 101. Sga kaswandiku kohta, kes ei ole astunud alalist kaitsewäest õppeasutusse, peab õppeasutus sellele kaitsewäe ringkonnauilemale, kelle alla wastuwõetu alaline elukoht kuulub, jaatma tarwilikud teated kaswandiku kaitsewäeteenistusse mõetute nimekirja fisekandmiseks.

§ 102. Õppeasutusest enne õppeaja lõppu mäljaastunud või mäljaheidatud kaswandikud jaadetakse otsekohe pärast mäljaastumist või mäljaheitumist waeofadesse, kus nad peawad ärateenima käesolewa seaduse §§ 9. ja 10. nimetatud funderajast teenimata jäänud aja, misjuures õppeasutuses üle kuu kuu wiibinud on kohustatud teenima peale selle weel õpetuse eest kaitsewäe õppeasutuste seadluses ettenähtud aja.

XI peatükk.

Käjutus-, referim- ja maakaitsewäelaste tegelikku kaitsewäeteenistuse fufjumine.

I aja.

Käjutuswäelaste tegelikku kaitsewäeteenistusse fufjumine.

§ 103. Käjutuswäelased fufjutakse tegelikku kaitsewäeteenistusse:

- 1) sõjaministri korraldusel käesolewa seaduse § 28. põhjal, ja
- 2) mobilisatfiooni korral — ühesfugustel alustel referimwäelastega.

§ 104. Mobilisatfiooni korral fufjutakse käjutuswäelased tegelikku kaitsewäeteenistusse täiesti ühel alusel käesolewa peatüki II osas fufitatud referim- ja maakaitsewäelaste mobilisatfiooni korral tegelikku kaitsewäeteenistusse fufjumisega.

Käesolewa seaduse § 133. p. 4. ei maksa käjutuswäelaste kohta.

§ 105. Käesolewa seaduse § 103. p. 1. tähendatud fufjumisel annab tegelikku kaitsewäeteenistusse ilmumise käsu sõjaminister. Kui tegelikku kaitsewäeteenistusse fufjutakse õppuste otstarbel, siis toimetatakse jeda käesolewa seaduse § 107. ettenähtud referim- ja maakaitsewäelaste õppustele fufjumise määruste järgi. Kõigil muil fufjumistel funnib käjutuswäelaste tegelikku kaitsewäeteenistusse fufjumise käsu teostamine erimääruste järgi, misfugused wälja annab sõjaminister kofkuleppel fufjeministriga.

II osa.

Rejerv- ja maafaitsewäelaste tegelikkude fajtsewäeteenistusse futfumine.

I jagu.

ilidmäärused.

§ 106. Rejerv- ja maafaitsewäelaste tegelikkude fajtsewäeteenistusse futfumine fünnib:

- 1) õppuste otstarbel — fäesolewa feaduse § 29. põhjal ja
- 2) mobilisatfiooni korral wastawalt põhiseaduse 82. paragrahwile.

§ 107. Rejerv- ja maafaitsewäelaste õppustele futfumise fõrd määratakse erimäärustes, mis annab wälja sõjaminister kõffuleppel fife ministriga.

§ 108. Mobilisatfiooni korral futfutakse rejerv- ja maafaitsewäelased tegelikkude fajtsewäeteenistusse järkfude, aastafäifude ja eriala wõi wäljaõppe liifide järgi niifuurel arwul ja selle järgi, kuidas riigifaitse tarnidused feda nõuawad, fufjuures mobilisatfioon wõib olla:

- 1) üldine, kui fajtsewäeteenistusse futfutakse rejerv- ja maafaitsewäelaste järkfude teatawad aastafäifud fõrraga üle fõgu maa, ja
- 2) ojaline, kui mobilisatfiooni alla kuuluwad ainult wabariigi territooriumi teatawa osa rejerv- ja maafaitsewäelased wõi ainult teatawad rejerv- ja maafaitsewäelaste liigid.

§ 109. Sgal afutusel ja ififul, kes rejerv- ja maafaitsewäelaste tegelikkude fajtsewäeteenistusse futfumifelt ja sellega fõetud tõedest osa wõtma on fõhustatud, peab rahuafjal alati walmis olema oma mobilisatfiooni tõe tõe tõe fõawa, millest tal tuleb täpfelt finni pidada mobilisatfiooni korral.

§ 110. Selmifes (109) paragrahwis nimetatud tõi ja eeltõid juhifafte ja fõntroleerifafte allumise järfeõrras, fufjuures sõjaministefiumil õigus on igal ajal fõntroleerida fõa temale allumata afutuste ja ififute mobilisatfiooni tõe ja eeltõe tõe tõe tõe.

Peale selle allumad fõif fajtsewäe ringfõnnas afuwad linna-, maafõnna-, walla- ja alewifwalitfufjed ning politseiafutusjed mobilisatfiooni tõe ja eeltõe juhifumise ning tõe tõe alal fõhalifule fajtsewäe ringfõnnafõllemale, fufjuures wiimafel ei ole diffifplinaar wõimu omawalitfufte ja politseif afutuste üle.

II jagu.

Mobilisatfiooni wäljafuulutamise fõrd.

§ 111. Riigifõgu wõi Wabariigi Walitfufe otjus mobilisatfiooni fõhta antafse sõja- ja fife ministri allfirjadega wiibimata edafte tõe tõe nendele afutustele ja ififutele, felle tegewus mobilisatfiooni läbiwiimifega fõetud.

§ 112. Fõhalifud fajtsewäe wõi fõdanlifed afutusjed, kes mobilisatfiooni teadaande warem fää-

wad, on fõhustatud edafte andma feda wiibimata fõistele afutustele, kes feda weel ei ole fäänud. Wiimafed peawad farnafel juhtumifel fõimetama fõama, nagu oleffid nad fäänud teadaande oma otsefõhefõl ülevalt.

§ 113. Politseiafutusjed ja alewi- ning walla-walitfufjed on fõhustatud wälja fuulutama oma piirides mobilisatfiooni teadaande ja fõif abinõud selleks farnitufele wõtma, et ta fõaks teatawaks wiibimata fõigile.

§ 114. Mobilisatfiooni alal fõadetawad telegrammid ja paketid peab wäljasfõol igafugust järfeõrda edafte fõimetama ja nende eraldamifeks fõistest peawad nad fõandma pealfirja „Mobilisatfiooni alal“.

§ 115. Mobilisatfiooni teadaande fõttefõamife aja üle on igaf afutus ja ifif fõhustatud wiibimata pñrast teadaande fõttefõamifst teatama oma otsefõhefõle üleumifele.

III jagu.

Mobilisatfiooni tõe wiimife fõrd.

§ 116. Mobilisatfiooni tõe wiimifst peab algama otsefõhe pñrast mobilisatfiooni teadaande fõttefõamifst.

§ 117. Fõif afutusjed, ettemõtted ja ififud, felle juures teeniwad tegelikkude fajtsewäeteenistusse futfutawad rejerv- ja maafaitsewäelased, on fõhustatud neid otsefõhe pñrast mobilisatfiooni teadaande fõha peal wäljafuulutamifst teenistufest wabastama ja nendega igafugufed arwed ära õiendama.

Fäesolewas paragrahwis tõe tõe tõe afutuste ja ettemõttede hulka ei fuulu sõjaministefium ja temale allumad afutusjed ning fajtsewäeõfjad. Fõif mobilisatfiooni alla kuuluwad rejerv- ja maafaitsewäelased, kes mobilisatfiooni wäljafuulutamife fõlmapilgul teeniwad sõjaministefiumis ja temale allumates afutustes ning fajtsewäe õfades, arwatakse mobilisatfiooni wäljafuulutamife pñemafst peale tegelikkude fajtsewäeteenistusse astunufst.

§ 118. Administefatiw-fõrras wõi fõhtulifult arefõtiga fõristatud wahiall wiibiwad mobilisatfiooni alla kuuluwad fõdanifud wabastatafse mobilisatfiooni wäljafuulutamifel wahiall.

Fõandmata jäänud fõristufaja osa peawad nad ära fõandma pñrast tegelikkude fajtsewäeteenistufe lõppu.

§ 119. Mobilisatfiooni teadaanne antafse mobilisatfiooni alla kuuluwale fõtte 5 tunni jõõful, arwates teadaande fõamife fõlmapilgufst walla-, alewifwalitfufes wõi politseifõafõfõnnas.

Mobilisefitawal on oma fõduste afjade fõr- raldamifeks aega tunni 8 tunni mõõdumifeni, arwates teadaande fõamifst ülalnimetatud afutustes.

Wiimafe tõe tõe mõõdudes on mobilisefitaw fõdanif fõhustatud otsefõhe neile määratud fõgumifõhtadesse teele afuma, fõhes tunnis mitte alla 5 kilomeetri.

§ 120. Välisriikides viibivad mobilisatsioonil alla kuuluvad rezerw- ja maafaitseväelased on kohustatud pärast mobilisatsiooni väljakuulutamist viibimata Gestisje tagasi sõitma ja teenistusse võtmiseks jelle faitseväe ringkonnauilema juurde ilmuma, kelle juures nad arvestatud.

§ 121. Kogumiskohtadest üle 10 kilomeetri kaugel elavaid mobilisatsioonil alla kuuluvaid rezerw- ja maafaitseväelasi on kohalikud omavalitsuse asutused kohustatud, kas kiilidiga, raud- või meeteel või mõnel muul viisil, mis kiiret edasijaatmist võimaldab, kogumiskohta saatma omal kulul.

§ 122. Kõik autojuhid, motoristid ja lendurid, kes jarnajel veo- või sõiduabinõul teenivad, mis mobilisatsiooni korral faitseväkke võtmisele kuulub, peavad ühes nimetatud veo- või sõiduabinõuga veoabinõude kogumiskohta ilmuma.

Veo- või sõiduabinõu faitseväkke võtmisel peavad nad ühes veo- või sõiduabinõuga ilmuma väeosja, kuhu veo- või sõiduabinõu määratud.

§ 123. Käesoleva seaduse §§ 117, 118 ja 119 ei ole maksiwad rezerw- ja maafaitseväelaste juh- tes, kes käesoleva seaduse § 50. põhjal jaamad ajapikendust tegeliffu faitseväeteenistusse ilmumiseks, kunni ajapikenduse lõpuni.

§ 124. Kogumiskohtadeks, kuhu tegeliffu faitseväeteenistusse kutsutavad rezerw- või maafaitseväelased teenistusse vastuvõtmiseks ilmuma peavad, on, kui selleks teigi kogumiskohti ei ole ettenähtud, faitseväe ringkondade ülemate asukohad.

§ 125. Mobiliseeritavate rezerw- ja maafaitseväelaste kogumiskohtades peavad olema määratud juba rahualal kohaliku omavalitsuse asutuse poolt mobiliseeritavate vastuvõtmiseks ja juba vastuvõetute ajutiseks kunni väeojadesse saatmiseni ärapaigutamiseks tarvilikud ruumid. Mobilisatsioonil väljakuulutamisel peavad omavalitsuse asutused nimetatud ruumid viibimata faitseväe ringkonnauilemale üle andma. Ruumide fiskeleade, kütte ja valgustuse eest hoolitsevad omavalitsuse asutused.

§ 126. Mobilisatsioonil alla kuuluvate rezerw- ja maafaitseväelaste kohalik järelewaatus jünib kogumiskohas kahe arsti poolt, kellest üks terwishoiu peavalitsuse ja teine faitseväe terwishoiu walitsuse poolt määratakse.

Faitseväe arsti puudusel võib mõlemad arstid terwishoiu peavalitsuse poolt määrata.

Arstide määratud ajal kohale mitteilmumise korral on kohalikul faitseväeteenistuse komisjoni esimehel õigus oma äranägemise järgi vastuvõtmiseks määrata igat arsti, kes waba mobilisatsiooni tõõdest.

§ 127. Käesoleva seaduse § 122. teiges lõikes ettenähtud juhtumisel jünib mobilisatsioonil alla kuuluva autojuhi, motoristi või lenduri kohalik järelewaatus väeojas, wiimase arsti poolt.

§ 128. Meid rezerw- ja maafaitseväelasi, keda järelewaatust toimetaw arst tegeliffu faitseväete-

nistuseks kõlbuliffuks ei tunnusta, on ta kohustatud saatma järelewaatusele kohaliffu ringkonna faitseväeteenistuse komisjoni või abikomisjoni. Wiimaste otjus on nende kohta, keda faitseväeteenistuseks kõlbuliffuks tunnustatakse, lõpulik ja ei võimalda edasikaebamist.

§ 129. Kõik faitseväeteenistuseks kõlbuliffuks tunnustatud rezerw- ja maafaitseväelased loetakse teenistusse vastuvõetuteks ja määratakse faitseväeojadesse ja asutustesse warem määratud mobilisatsiooni plaani järgi.

Käesoleva seaduse § 127. ettenähtud korras väeojas arsti poolt faitseväeteenistuseks kõlbuliffuks tunnustatud mobilisatsioonil alla kuuluvad autojuhid, motoristid ja lendurid jääwad väeosja, kuhu veo- või sõiduabinõu, millel nad teenivad, määratud.

§ 130. Ühes veo- või sõiduabinõudega käesoleva seaduse § 122 ettenähtud korras väeosja ilmunud mobilisatsioonil alla mittekuuluvaid autojuhte, motoriste ja lendureid, ning väeojas arsti poolt käesoleva seaduse § 127. ettenähtud korras faitseväeteenistuseks kõlbmatuks tunnustatud mobilisatsioonil alla kuuluvaid autojuhte, motoriste ja lendureid on väeojauilemal õigus teenistuses pidada oma äranägemisel kunni ühe nädalani. Siljemalt nimetatud tähtaja lõpul saadetakse mobilisatsioonil alla kuuluvad, väeojas arsti poolt kõlbmatuks tunnustatud autojuhid, motoristid ja lendurid käesoleva seaduse § 128 ettenähtud korras faitseväeteenistuse komisjoni järelewaatusele, kuna mobilisatsioonil alla mittekuuluvad autojuhid, motoristid ja lendurid saadetakse tagasi oma elukohta või võetakse tegeliffu faitseväeteenistusse, kui on tarwidus nende järgi, ja nad ise joowivad astuda tegeliffu faitseväeteenistusse.

§ 131. Vastuvõetud rezerw- ja maafaitseväelased loetakse vastuvõtmise filmapilgust tegeliffu teenistusse astunuteks.

§ 132. Määratud ajaks kogumiskohta mitteilmunute vastuvõtmine jünib wastawalt käesoleva seaduse §§ 76 ja 77.

§ 133. Kogumiskohta ilmudes peab igal rezerw- ja maafaitseväelasel omalt poolt kaasa võetud olema:

- 1) faitseväeteenistuse tunnistus;
- 2) kolme päewa toidumoon;
- 3) lufikas;
- 4) vähemalt kolmeks kuuks kõlbuliffud aastaajale wastawad faitseväe, faitsejõidu või erariided ja saapad.

Kaajatoodud toidu ja warustuse eest maksetakse rezerw- ja maafaitseväelastele tasu sõjamineistri poolt antud juhtnõõride järgi.

§ 134. Mobilisatsioonil väljakuulutamisega on kõik mobilisatsioonil läbiwiimise alal töötawad riigi ja omavalitsuse asutused kohustatud jama-juuse tööaja peale üle minema kui faitseväe asutused.

§ 135. Lähemad juhtnöörid referw- ja maafaitjewäelaste tegelikkude fajtjewäeteenistusse kutsumise, wastuwõtmise ja wäeojadesse jaatmise ning kõige sellega seotud tööddest ja eeltöödest osawõtivate ajutuste ja isikute tegewuse üle awaldatja juhatuskirjas, mille annab wälja sõjaminister kofikuleppel sije-, raha-, teede- ning töö- ja hoolekandeministriga.

XII peatükk.

Katse- ja kontrollmobilisatsioon.

§ 136. Referw- ja maafaitjewäelaste tegelikkude fajtjewäeteenistusse kutsumisest ja sellega seotud tööddest ning eeltöödest osawõtivate ajutuste ja isikute ning fajtjewäeojade mobilisatsiooni korras walmisoleku kontroleerimiseks on Wabariigi Walitsusel õigus sõjaministri ettepanekul toime panna referw- ja maafaitjewäelaste fajtjemobilisatsiooni.

§ 137. Katsemobilisatsioon wiiake läbi täiesti ühel alusel üheteistkümnenda peatüki II osas käsitatud referw- ja maafaitjewäelaste mobilisatsiooni korral tegelikkude fajtjewäeteenistusse kutsumisega. Niik kannab sellega seotud kulud.

§ 138. Katsemobilisatsiooni puhul tegelikkude fajtjewäeteenistusse wõetud kodanikke ei tohi teenistuses pidada üle kolme päewa.

§ 139. Fajtjewäeasutuste ja -ojade mobilisatsiooni korras walmisoleku kontroleerimiseks eriti wõib sõjaminister wäeojades ja asutustes oma äranägemisel toime panna kontrollmobilisatsiooni.

§ 140. Kontrollmobilisatsioon wiiake läbi sõjaministri poolt wäljaantud juhatuskirja järgi.

XIII peatükk.

Fajtjewäeteenistus- kohustuslikkude kodanikkude arwestamine.

§ 141. Wõit 17—55 aastased meeskodanikud, wälja arwatud fajtjewäeteenistusest wabastatud peab wõetama fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwele.

§ 142. Tegelikult fajtjewäeteenistuses olewad kodanikud peetakse arwel fajtjewäeasutustes ja -ojades wastawates eriseadustes ettenähtud korras; tegelikult fajtjewäeteenistusest wabastatud ja tegelikult fajtjewäeteenistusse weel astumata fajtjewäeteenistus-kohustuslikke kodanikke arwestatakse nende alalise elukoha järgi käesolewas peatükis ettenähtud korras.

§ 143. Tegelikult fajtjewäeteenistusest wabastatud ja sellesse weel mitte astunud fajtjewäeteenistuse kohustuslikke kodanikke arwestawad:

- 1) iga walla- või alewivalitsus oma piirkonnas elutjewaid;
- 2) linna politseiasutused wastawa linna piirkonnas elutjewaid;
- 3) omas fajtjewäe ringkonnas fajtjewäe ringkonna ülem piirkonnas elutjewaid.

Nendes alewites, kus kodanikkude elukoha registreerimine kuulub politseile, täidab wiimane ka käesolewas paragrahwis ettenähtud fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwestamist.

§ 144. Igas fajtjewäe ringkonnas juhib eelmise (143) paragrahwi pp. 1. ja 2. nimetatud ajutuste tegewust tegelikult fajtjewäeteenistusest wabastatud ja sellesse weel astumata fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwestamise alal wastaw fajtjewäe ringkonnale. Üleriiklikult juhib nimetatud fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude arwestamist sõjaministri korralduste järgi kindralstaap.

§ 145. Muuets eelmises (144) paragrahwis nimetatud fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwestamise juures on:

- 1) tegelikult fajtjewäeteenistuses teeninute arwestamisel — fajtjewäeojadest ja -asutustest jaatud dokumendid ja tunnistused, ning
- 2) tegelikult fajtjewäeteenistuses mitteteeninute arwestamisel — nende wanust tõendawad dokumendid.

§ 146. Meeskodanikud, kes weel pole olnud tegelikult fajtjewäeteenistuses, wõetakse käesolema seaduse § 143. nimetatud arwestamise ajutuste poolt fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwele:

- 1) iga aasta 1-sets jaanuariks kõik need meeskodanikud, kes jaanud nimetatud fuupäewaks 17-aastajeks, ja
- 2) 17—55 aastased meeskodanikud, kes mõnejuugustel põhjustel weel wõetud pole fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwele, kuid arwestamisele kuuluwad, pärast jannaste kodanikkude § 143. p.p. 1. ja 2. nimetatud arwestamise ajutuse piirkonda ilnumist.

§ 147. Selmise (146) paragrahwi p. 1. tähendatud kodanikud on kohustatud ennaft jellal aastal, mille wältel nad jaawad 17-aastajeks, 1. juunist kuni 1. novembrini kohalikus arwestamises ajutuses teatama. Kohalikud arwestamise ajutused on kohustatud lõpuliult kofku seadma nende kohta nimekirjad jama aasta 20. novembriks, neid III järgu referwäelaste arwele wõtma ja nimekirjad ära jaatma jama aasta 1. detsembriks kohalikule fajtjewäeringkonna ülemale. Selmise (146) paragrahwi p. 2. tähendatud isikud on kohustatud, ilmudes walla, alewi või linna piirkonda ennaft teatama kohalikus arwestamise ajutuses seitsme päewa jookkul fajtjewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwele wõtmiseks.

Wälisriikides wiibiwad wastawa wanusega kodanikud on kohustatud ennaft teatama kohalikkudes Eesti konsulaatides. Wiimased on kohustatud jaatma nimekirjad ja teated nende kohta Garju fajtjewäe ringkonnale.

Wangimajades mahiallviibijate kohta seavad kofku nimekirjad ja jaadavad teated wangimajade-ülemad wangimaja asukohta järgi wastawale kaitsemäe ringkonnaülemale.

§ 148. Tegelikult kaitsemäe teenistuses olnud ja sellest wabastatud kaitsemäe teenistus-kohustus-likud kodanikud mõetakse arwestamise asutuste poolt uuesti arwetele, pärast nende tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastamist.

§ 149. Kõik tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastatud kodanikud on kohustatud seitsme päewa jooksul pärast tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastamist registreeruma kohalikus arwestamises asutuses.

Kunni arwestamise asutusesse ilmumiseni ja seal arwetele mõtiseni loetakse tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastatud kodanikud tegelikult kaitsemäe teenistuses olewaks.

§ 150. Kaitsemäe teenistus-kohustuslikkude arwelt kustutatakse maha järgmised kodanikud:

- 1) jurnud;
- 2) kaitsemäe teenistusest wabastatud;
- 3) kaitsemäe teenistuse aja ära teeninud;
- 4) jundaega alalise kaitsemäe ära teenima astunud;
- 5) sõjakorral tegelikult kaitsemäe teenistusse kutsutud;
- 6) ohwitseriks üllendatud ja
- 7) käesolewa seaduse § 4. põhjal töödele määratud.

Tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastatud ja jellesse veel astumata kaitsemäe teenistus-kohustuslikkude kodanikkude karistamisest kõigi õiguste kaotamisega on prokurörid kohustatud iga kord jellele kaitsemäe ringkonnaülemale teatama, kelle juures nimetatud isik arwestatud.

§ 151. Tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastatud ja jellesse veel astumata kaitsemäe teenistus-kohustuslikkude arwel olewad kodanikud mõiwad wabariigi piirides oma elukohta muuta ja välisriiki jõita ühel alusel teiste kodanikkudega, kuid nad on kohustatud täitma sealjuures arwestamise määrusi.

§ 152. Elukoha muutmise korral loetakse eelmises (151) paragrahwis nimetatud kodanikud endise elukoha arwepidamise asutuste poolt arwelt maha ja mõetakse uue elukoha arwepidamise asutuse poolt uuesti arwetele.

§ 153. Tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastatud või jellesse veel astumata kaitsemäe teenistus-kohustuslikud kodanikud on kohustatud:

- 1) elukoha muutmise puhul ühest käesolewa seaduse § 143. pp. 1. ja 2. nimetatud arwestamise asutuse piirkonnast teije sellest teatama seitsme päewa jooksul pärast wana elukohast lahkumist endisele ja ka uuele kohalikule arwestamise asutusele;
- 2) astudes ametisse asutusse või ettemõttesse kohale, mis annab ajapikendust tegelikult

kaitsemäe teenistusse ilmumiseks ja lahkudes sellest, teatama sellest seitsme päewa jooksul pärast ametisseastumist ja ametistlahkumist kohalikule kaitsemäe ringkonnaülemale ametisse astumise korral teatele juurde lisades ametisseastumist tõendawad dokumendid;

- 3) välisriiki jõidu puhul enne äraõitu teatama sellest oma elukoha järele kohalikule arwestamise asutusele;
- 4) üle neljateistkümnepäewa välisriigis ühel kohal viibides Eesti konjuli juures kohalejõudmisest ja äraõidust registreerima ja välisriigist tagasi jõidu puhul sellest teatama seitsme päewa jooksul pärast tagasiõitu oma elukoha kohalikule arwestamise asutusele;
- 5) välisriikides tegelikult laewateenijatena teeninud merimehed peawad iga kuue kuu tagant registreeruma kohaliku Eesti konjuli juures.

§ 154. Selmise (153) paragrahwi pp. 1., 2., 3. ja 4. põhjal jaadud teated on § 143. pp. 1. ja 2. tähendatud arwestamise asutused kohustatud edasi saatma seitsme päewa jooksul kohalikule kaitsemäe ringkonnaülemale.

§ 155. Käesolewa seaduse § 153. p. 1. täitmine ei ole sunduslik, kui isik oma alalise elukoha muudab jelle linna, alewi või walla piirides, kus ta arwel, ja kui isik väljaspool neid piire omaist alalist elukohast ajutiselt ära on, kui ajutine äraolek ei kesta üle kolme kuu.

Mjutiselt oma alalisest elukohast äraolewad mobilisatsioonile alla kuulunud kodanikud on kohustatud nende äraoleku ajal mobilisatsioonile välja kuulutamise korral ilmuma tegelikult kaitsemäe teenistusse astumiseks lähemas tegelikult kaitsemäe teenistusse kutsutawate kodanikkude kogumiskohale.

§ 156. Arwestamisel jaadud andmete mõrdlemiseks tegelikult alalolewate tegelikult kaitsemäe teenistusest wabastatud ja jellesse veel astumata kaitsemäe teenistus-kohustuslikkude kodanikkudega ja wiimaste kaitsemäe teenistuseks kõbulikkude kontroleerimiseks on sõjaministril õigus kofkuleppel sõjaministriga kutsuda nimetatud kodanikke tarwiduse järgi kontrollkoffkufogumistele.

§ 157. Kontrollkoffkufogumise kutsu alla kuulunud kõik kutsu piirkonnas asuwad kutsujärgu kaitsemäe teenistus-kohustuslikud kodanikud jelle peale waatamata, kus nad arwestatud.

§ 158. Kontrollkoffkufogumistele kutsutud kodanikud kogutakse:

- 1) linnades — kaitsemäe ringkonnaülemale poolt määratud kohtadesse ja
- 2) maal — walla- ja alewivalitjuse juurde.

§ 159. Sõjlikult kontrollkoffkufogumistele il-
mumiseft on wabastatud:

- 1) § 50. p. 1. nimetatud isikud;
- 2) kõik raudteeteenijad;
- 3) laewa- või sadamateenijad;

4) mahiallviibijad;

5) haiged, kes ilmuda ei saa haiguse raskuse või iseloomu tõttu.

Mutused ja ettemõtted, kelle teenijad isiklikult ilmumiseft wabastatud, on kohustatud kontroll-kokkufogumijeks määratud päewaks kohalikule kaitsewäe ringkonnauilemale laadma mitteilmumate isikute nimekirja ühes nende kaitsewäeteenistuse tunnistustega.

Mahiallviibijate kohta saadawad kokkufogumijeks määratud päewaks teated kohalikule kaitsewäe ringkonnauilemale need wangimajadeuilemad, politseiasutused ja walla- ning alevivalitsused, kelle juures nimetatud isikud mahiall viibivad.

Saiged peawad kokkufogumijeks määratud päewaks laadma kohalikule arwestamise asutusele haiguse tunnistuse ühes kaitsewäeteenistuse tunnistustega.

§ 160. § 143. pp. 1. ja 2. nimetatud arwestamise asutused on kohustatud walwama selle järgi, et nende juures arwestamise alla kuuluvad kaitsewäeteenistus-kohustuslikud kodanikud täidaksid korralikult arwestamise määruft.

§ 161. Arwestamise asutuste ülesannete korraliku täitmise järgi walwawad:

1) § 143. pp. 1. ja 2. tähendatud asutuste järgi — igas kaitsewäe ringkonnas selle ülem ja

2) kõigi arwestamise asutuste järgi — kindralstaap.

§ 162. Selmise (161) paragrahwi põhjal arwestamise järgi walwama õigustatud isikutel ja nende otsekohestel ülematel on õigus igal ajal rewideerida arwestamist nende järewalwale kuuluwates arwestamise asutustes.

§ 163. Üldine järewalwate tegelikult kaitsewäeteenistuseft wabastatud ja sinna meel astumata kaitsewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwestamise üle on sõja- ja sifeministritel, kumbagil temale alluwates asutustes.

§ 164. Lähemad juhtnöörid kaitsewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude arwestamise kohta, selleks tarwilikkude raamatute, blankettide ja dokumentide wormid ning asjaajamise kord määratakse juhatuskirjas, mille annab wälja sõjaminister kokkuleppele sifeministriga.

XIV peatüff.

Töõteenistus.

§ 165. Räesolewa seaduse § 4. põhjal kaitsewäeteenistuse ajemel kaitsewäe huwide kohaseid töid toimima kohustatud meeskodanikkude töõteenistuse kestus ja selle käif on täiesti jarnane räesolewa seaduse teises peatükis käsitatud kaitsewäeteenistuse kestusega ning selle käiguga, ja töõteenistuse kohustuslikkudel meeskodanikkudel on töõteenistuse juhtes jamaugused kohused, kui kaitsewäeteenistus-kohustuslikkudel kodanikkudel kaitsewäeteenistuse juhtes.

§ 166. Töõteenistuse kohustuslikkude kodanikkude töõteenistuseft wabastamine ja tegelikku töõteenistusse wõtmine ning selleft wabastamine jünib ühel ajal ja alusel kaitsewäeteenistus-kohustuslikkude kodanikkude kaitsewäeteenistuseft wabastamisega ja tegelikku kaitsewäeteenistusse wõtmisega ning selleft wabastamisega, kusjuures tegelikku töõteenistusse ilmumiseks ajapikendust võib saada ainult terwislikkudel ja majanduslikkudel põhjustel.

§ 167. Kaitsewäeteenistuse ajemel töid toimima kohustatud kodanikud peetakse töõteenistuse kohustuslikkude armel jamade asutuste poolt, kes kaitsewäeteenistus-kohustuslikke kodanikke arwestawad, kusjuures töõteenistuse kohustuslikud nende arwestamise juhtes jamauguseid määrusi peawad täitma kui kaitsewäeteenistus-kohustuslikud kodanikud wiimaste arwestamise juhtes.

§ 168. Töõteenistuse kohustuslikkudele kodanikkudele, kes oma kodanikuõigused kaotasid olles kaitsewäeteenistuses, loetakse nende poolt ärateenitud kaitsewäeteenistuse aeg äratäidetud töõteenistuse aja arwele.

§ 169. Töõteenistuse kohustuslikud kodanikud, kes oma kodanikuõigused tagasi saawad, wõetakse wastawa arwestamise asutuse poolt kaitsewäeteenistus-kohustuslikkude arwele, wastawalt wanusele, kas alalise kaitsewäkke, käsutus-, rejerw- või maakaitsewäkke, kusjuures nimetatud kodanikkude poolt äratäidetud töõteenistuse aeg ärateenitud kaitsewäeteenistuse aja arwele loetakse.

Kodanikuõiguste tagasijaamisel peab iga töõteenistuse kohustuslik kodanik selleft teatama wiibimata kohalikule arwestamise asutusele.

§ 170. Töödele määramist korraldab rahuajal sõjaminister kokkuleppel sifeministriga, sõjaajal — kaitsewäe ülemjuhataja.

§ 171. Tegelikku töõteenistuse ajal saawad töõteenistuse kohustuslikud palga ja warustuse eriseadluse järgi.

§ 172. Lähemad juhtnöörid töõteenistuse täitmise alal annab sõjaminister kokkuleppel sifeministriga.

XV peatüff.

Raebused kaitsewäeteenistuse ja töõteenistuse asjus.

§ 173. Raebused esitatakse kirjalikult.

§ 174. Raebuse esitamine ei wabasta kaebajat räesolewas seaduses ettenähtud kohustustest.

§ 175. Raebused kutsealuste nimekirjades ette tulnud wigade ja puuduste üle peab esitama kunni 25. weebruarini kohaliku kaitsewäeteenistuse komisjoni nimele sellele asutusele, kelle peale kaebus tõstatud. Wiimane saadab kaebuse ühes tarwilikkude dienduste ja oma seletusega teitsme päewa wälte kaitsewäeteenistuse komisjonile.

§ 176. Raitsewäeteenistuse komisjon on kohustatud kaebused läbi vaatama, tarwilikul korral asja kohta täiendavaid andmeid koguma ja teatab tehtud otsusest kaebajale ja kaebuse wastu võtnud ajutisele seitsme päewa wältel pärast otsuse tegemist.

§ 177. Kaebused kaitsewäeteenistuse komisjoni tegemise peale esitatakse kahe nädala wältel pärast otsuse wäljakuulutamist kaitsewäeteenistuse peakomisjoni nimele sellele komisjonile, kelle peale kaebus tõstatud. Viimased saadavad kaebuse ihes tarwilikkude dokumentidega, diendustega ja seletustega 14 päewa wältel peakomisjonile.

§ 178. Peakomisjon waatab uuesti arstlikult läbi ainult need kaebajad, kelle kohta kaitsewäeteenistuse komisjonide otsused ei ole tehtud ühel häälel. Kaebajaid, kelle kohta otsus kaitsewäeteenistuse komisjonis tehtud ühel häälel, waatab peakomisjon uuesti arstlikult läbi ainult siis, kui selle tarwilikult leiab.

§ 179. Peakomisjoni otsused antakse kaebajale ja kaebalusele teada seitsme päewa wältel pärast otsuse tegemist.

§ 180. Peakomisjoni otsused on lõpplikud ja nende peale võib edasi kaebada Riigikohtu administratiiv korras.

XVI peatükk.

Raitsewäe- ja tööteenistuse kohustuslikkude kodanikkude tegelikku kaitsewäe- ja tööteenistusse kutsumise ja wastu võtmisega ja arwestamisega seotud kuulud.

§ 181. Raitsewäe- ja tööteenistuse kohustuslikkude kodanikkude tegelikku kaitsewäe- ja tööteenistusse kutsumisega ning wastu võtmisega ja arwestamisega seotud kuulud kannawad ajutused, kes kuulud teinud, oma summadest, kui see käesolewas seaduses ei ole teisiti ette nähtud.

§ 182. Raitsewäeteenistuse komisjonide liikmetele ja komisjonides töötawatele isikutele maksetakse wäljaõitudel päewa- ja sõiduraha sõjaministeeriumi eelarwe-summadest. Sõitudel raud- ja weeteedel võib neile sõiduraha asemel kaitsewäe sõidupileti anda.

§ 183. Tegelikku kaitsewäe- ja tööteenistusse kutsutud kodanikud ei saa kunni tegelikku teenistusse astumiseni riigi poolt mingijugust tasu ega warustust.

§ 184. Raitsewäe- ja tööteenistusse astunud kodanikud saadetakse kogumispunktidest wäeojadesse riigi kulus. Palga, toidu ja muu warustuse peale arwatakse nad tegelikku kaitsewäeteenistusse astumise päewast.

§ 185. Käesolewa seaduse § 80. põhjal kaitsewäeteenistuse peakomisjoni järelwaatusel saadawatele ja käesolewa seaduse § 60. põhjal pea-

komisjoni poolt sinna kontroleerimise otstarbel järelwaatusel kutsutud kodanikkudele antakse kohaliku kaitsewäe ringkonnalema poolt peakomisjoni ja sealt tagasi sõiduks raud- ja weeteedel kaitsewäe sõidupiletid.

XVII peatükk.

Ohwitserideist.

§ 186. Ohwitseride sundusliku tegelikku kaitsewäeteenistuse aja kestus on ette nähtud kaitsewäe õppeajutuste seadluses.

§ 187. Sundusliku tegelikku kaitsewäeteenistuse aja ärateeninud ohwitserid, kui nad mõnejugustel põhjustel tegelikult kaitsewäeteenistusest lahkuwad, arwatakse tegelikult teenistusest wabastamise puhul reservewäkke käskudega wabariigi kaitsewäele.

§ 188. Ohwitseride teenistusaeg reservewäes kestab kunni selle aasta lõpuni, mille wältel ohwitser 45 aastaseks saab.

§ 189. Reservewäes aja ärateeninud ohwitserid arwatakse maakaitsewäkke, kus nende teenistus kestab kunni selle aasta lõpuni, mille jooksul ohwitser 55 aastaseks saab.

§ 190. Tegelikult kaitsewäeteenistusest wabastatud ohwitseri arwestab sõjaministeerium.

§ 191. Selmise (190) paragrahwi teostamise otstarbel on tegelikult kaitsewäeteenistusest wabastatud ohwitseride suhtes maksmad käesolewa seaduse §§ 153 ja 155 selle wahega, et § 153. pp. 1., 2. ja 3. tähendatud juhtumistest tuleb ohwitseridel registreerida sõjaministeeriumis, aga mitte kohalikkudes § 143. pp. 1. ja 2. nimetatud arwestamise ajutustes.

Muutiselt oma alalisest elukohast äraolekul peab reserve- või maakaitsewäe ohwitser abinud tarmitusele wõtma selleks, et ta walitsuse korraldusi teenistusse kutsumise asjus õigel ajal teada saaks ja tegelikult võiks ilmuda tähtajaks määratud kohta.

§ 192. Reserve- ja maakaitsewäe ohwitseride nimekirjadest kustutatakse maha ja nende nimekirjadesse ei loeta järgmisi ohwitseri:

- 1) juunuid;
- 2) kaitsewäeteenistuseks sõlbmatuks tunnistatud;
- 3) tegelikku kaitsewäeteenistusse astunuid;
- 4) neid, kellelt ohwitseri auaste ära wõetud ja
- 5) kaitsewäeteenistuse kohustuse täitmisest käesolewa seaduse § 189. põhjal wabanenud.

Ohwitseride nimekirjadest mahakustutamine jünneb käsukirjaga wabariigi kaitsewäele.

Punkt 4. nimetatud isikud arwatakse wastawalt wanusele ja sellele, kas karistus jündis kõigi kodanikuõiguste kaotamisega, või mitte, kas käsutus- reserve- või maakaitsewäkke, või wastawate töökohustuslikkude kodanikkude nimekirja, kus nende edaspidine teenistuskäik jünneb üldistel olustel.

§ 193. Profuröörid on kohustatud rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseride eeluurimise alla võtmisest, kohtu alla andmisest ja asjade lõpetamisest jüütegude eest, mis enesega kaasa toovad auaftme ära võtmise, iga kord sõjaministeeriumile teatama, juurde liijades kohtuotsuse ära kirja.

§ 194. Sõja korral võivad ohwitserid, kellelt auaste ära võetud, kiidumäärt teenistuse ja üllesnäidatud mahvuse eest seaduses ettenähtud korras auaftme tagasi saada.

§ 195. Käesoleva seaduse § 192. p. 2. nimetatud ohvitseri võib sõja korral faitsewäe ülemjuhataja kutsuda tegelikk faitsewäeteenistusse, ära kajutades neid riigi faitseks äranägemise järgi.

§ 196. Ohvitseride faitsewäeteenistusest wabastamine terwise tõttu jünnib ühel alusel teiste faitsewäeteenistus-kohustusliffude kodanikkudega käesolewa seaduse §§ 41. ja 42. ettenähtud korras.

§ 197. Sõjaminister võib rezerw- ja maafaitsewäe ohvitseri tegelikk faitsewäeteenistusse kutsuda:

- 1) ühes käsutuswäelastega — käesolewa seaduse § 28. ettenähtud korras;
- 2) õppuste otstarbeks — Wabariigi Walitsuse nõusolekul;
 - a) rezerwwäe ohvitseri, kas kõi wõi osakaupa, — mitte rohkem kui 8 korda, kofku mitte rohkem, kui üheteiffümneks kuus kõi rezerwwäes olemise aja wältel, ja
 - b) maafaitsewäe ohvitseri, kas kõi wõi osakaupa, — mitte rohkem, kui 2 korda, kofku mitte rohkem, kui kolmeks kuus kõi maafaitsewäes olemise aja wältel;
- 3) mobilisatfiooni korral — põhiseaduse § 82. alusel, kas kõi wõi osakaupa, niifauaks, kui riigifaitse huiuid jeda nõuawad.

§ 198. Tegelikk faitsewäeteenistusse kutsumise korral on rezerw- ja maafaitsewäe ohwitserid kohustatud ilmuma neile warem ettemääratud wäesofadesse, ja kui wiimaseid ette määratud ei ole, siis kohaliku faitsewäe ringkonnauilema juurde.

§ 199. Tegelikk faitsewäeteenistusse ilmumise kutsu teadaandmine ohwitseridele jünnib samuti, kui teistele faitsewäeteenistus-kohustusliffudele kodanikkudele.

§ 200. Tegelikk faitsewäeteenistusse ilmumiseks antakse rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseridele ajapikendust käesolewa seaduse §§ 50., 51. ja 52. järgi.

§ 201. Mobilisatfiooni korral tegelikk faitsewäeteenistusse kutsutawad rezerw- ja maafaitsewäe ohwitserid, wälja arwatud tegelikk teenistusse ilmumiseks ajapikendust jaanud, arwatakse mobilisatfiooni teadaande kohapeal wäljafuulutamise filmapilguft peale tegelikk faitsewäeteenistusse astunuks. Nende koduste asjade korraldamiseks antakse neile aega 6 tundi, misjuguft aja

möödumisel nad on kohustatud toimetama wastawalt § 198., tehes tunnis maanteedel vähemalt 5 kilomeetrit. Sealjuures on neile prii sõit raud- ja weeteedel ning omnibusidel sõjaministeeriumi poolt wäljaantud jellekohase tunnistuse ettenäitamisel. Wastawad kulud kannab riik. Palga ja warustuse peale loetakse nad tegelikk faitsewäeteenistusse astumise päewast.

§ 202. Selmine (201) paragrahw on maffew ka nende rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseride kohta, jeda ühes käsutuswäelastega käesolewa seaduse §§ 28. ja 105. põhjal kiirendatud korras tegelikk faitsewäeteenistusse kutsutakse.

§ 203. Wälisriikides wiibiwad mobilisatfiooni alla kuuluwad ohwitserid on kohustatud wiibimata Gesticse tagasi sõitma pärast mobilisatfiooni wäljafuulutamist ja ilmuma tegelikk faitsewäeteenistusse.

§ 204. Rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseride warustuse küsimus lahendatakse eriseadlusega.

§ 205. Kui wäesofa wõi faitsewäe ringkonnauilema juurde ilmunud tegelikk faitsewäeteenistusse kutsutud rezerw- wõi maafaitsewäe ohwitser haiguft tõttu teenistuskohuseid täita ei jaa, määratakse tema wäesofa- wõi faitsewäe ringkonnauilema korraldusel kohalikk faitsewäe, ja kus neid ei ole, — linna wõi maakonna haigemaija, kus ta terwis üldises korras findlaks määratakse.

§ 206. Rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseridele, kes tegelikk faitsewäeteenistusse kutsumise korral teenistusse ilmuwad hiljem kui jeda lubab käesolewa seaduse § 201, loetakse seadusliffudeks mitteilmumise põhjusteks käesolewa seaduse § 76. ettenähtud taftistused. Pärast ilmumise taftistuste möödumist on ohwitserid kohustatud ilmuma otjekohale tegelikk faitsewäeteenistusse.

Mobilisatfiooni alla kuuluwatest rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseridest mahiall wiibiwate kohta on maffew käesolewa seaduse § 118.

§ 207. Kõi tegelikk faitsewäeteenistusse astunud rezerw- ja maafaitsewäe ohwitserid alluwad alalise faitsewäe ohwitseride kohta maffewatele määrustele ja seadlustele.

§ 208. Kõi riigi- ja omawalitsuse afutused on kohustatud oma wõimupiiride kohajelt abi andma faitsewäe ringkondade ülematele rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseride tegelikk faitsewäeteenistusse kutsumise juures.

§ 209. Lähemad juhtnöörid rezerw- ja maafaitsewäe ohwitseride arwestamise ning tegelikk faitsewäeteenistusse kutsumise üle annab sõjaminister kofkuleppel jise- ja wälisministriga.

XVIII peatüff.

Wastutuse kord faitsewäeteenistuse kohustuse rikkumise eest.

§ 210. Faitsewäeteenistuse kohustuse rikkumiste eest wastutawad jüüdlased üldises korras

kodanlikes kohtus ja nuhtlusseaduse põhjal järgmistes paragrahvides tähendatud eranditega.

§ 211. Kutsealuste nimekirjadesse kantud kodanikud, kes ilma mõjuva põhjuseta ei ilmunud tegeliku kaitseväeteenistusse vastuvõtmiseks kaitseväge komisjoni poolt väljakuulutatud kohta ja ajal ja need, kes ei ilmunud komisjoni poolt määratud tähtajaks arstlikule järelekatsumisele või läbivaatamisele, kuid ilmusid kunni 16. aprillini või 16. oktoobrini, vastavalt, kas käesoleva seaduse § 20. järgi esimese või teise kutsje meeste jekka kuulufid, karistatakse kui nad teenistusse vastu võetaks kaitseväge ringkonnaülema jellekohtase teadaande põhjal sõjaväge ülemuse poolt distsiplinaar korras.

Kes tähendatud kutsealustest aga pärast 16. aprilli või 16. oktoobrit ilmusid või tabati ja tegeliku kaitseväeteenistusse vastu võeti, niijama need, kes pärast vastuvõtmist ilma mõjuva põhjuseta ei ilmunud tegeliku kaitseväeteenistusse astumiseks, määratud ajaks kogumiskohta, langevad sõjakohu alla ja neid karistatakse Sõja Nuhtlusseaduse art. 128.—134. põhjal.

§ 212. Tegelikku kaitseväeteenistusse astumise ajast peale (§ 83) allub kaitseväelane kõigi tema poolt toimepandud süütegude eest kohtule ja karistusele kaitseväge kriminaal seaduste järgi.

§ 213. Rõjutus-, reserve- ja maakaitseväelased vastutavad kaitseväge kohtu ja distsiplinaar korras ja kaitseväge kriminaal seaduste järgi aja vältel, millal nad tegelikus kaitseväeteenistuses ei ole, järgmiste süütegude eest:

- 1) tegelikku kaitseväeteenistusse ilmunise kutsje täitmatajätmise eest;
- 2) distsipliini rikkumiste eest kaitseväge vormiriiete kandmise ajal ja terwise järelekatsumise ajal kaitseväge haigemajas.

Tegelikus kaitseväeteenistuses olles vastutavad käsutus-, reserve- ja maakaitseväelased nende poolt kordajaadetud süütegude eest ühel alusel alalises kaitseväes teenijatega.

§ 214. Alalise kaitseväge, reserve- ja maakaitseväge ohvitserid ja alalise kaitseväge käsutus-, reserve- ja maakaitseväge allohvitserid kaotavad oma auastme ja neid alandatakse reameesteks süüdi mõistmise puhul warguse, pettuse ja võõra waranduse omandamise eest, mis ettenähtud Rahukohtu Nuhtlusseaduse §§ 169—172, 173—176 ja 177.

§ 215. Sõjaajal või sõjapuhul väljakuulutatud mobilisatsiooni kutsje täitmata jätkjad langevad sõjakohu alla.

§ 216. Rõjutus-, reserve- ja maakaitseväelased, kes tegelikku kaitseväeteenistusse ilmunisel mobilisatsiooni või õppuste puhul ilma mõjuva põhjuseta hiljaks jäänud või täiesti kõrwale hoidnud ja sõjaajal või sõjapuhul väljakuulutatud mobilisiooni kutsje täitmatajätjad karistatakse vastavalt kui omavalitselt lahkujaid või wäe-

joofikuid Sõja Nuhtlusseaduse art. 128—134 põhjal.

§ 217. Ringkonna kaitseväeteenistuse komisjonid on kohustatud isikute kohta, keda tuleb vastutusele võtta kaitseväeteenistuse kohustusest kõrwalehoidmise eest, teatama vastavatele politseiautustele, kes tähendatud isikute otsimist ja nende vastu kriminaal jälgimist alustavad. Oma korraldust kaitseväeteenistuse kohustusest kõrwalehoidjate otsimise juhtes ja nende kohta rahukohute poolt tehtud kohtuotjustest teatavad politseiautused kuuluvuse järgi ringkonna kaitseväeteenistuse komisjonidele.

§ 218. Kaitseväeteenistuse kohustusest kõrwalehoidjate vastutuse juhtes ei ole maksivad üldised aegumise kohta käivad seaduse normid.

§ 219. Süüdistus teise isiku wigastamises, eesmärgiga temale võimaldada kaitseväeteenistuse kohustusest kõrwale hoida, tõstetaks rippumatult wigastatu kaebusest.

§ 220. Arvestamise määrused täitmata-jättnud käsutus-, reserve- ja maakaitseväelaste kohtulif jälgimine pannakse politseiautuste peale, kes jälgimist algavad nii wahetult, kui ka sõjaministerriumi, kaitseväge ringkonna ülemate või kodanliste arvestamise autustete teadaannete põhjal. Kohtuotjustest, mis neis asjus järgnenud, teatab politsei neile autustele ja ametisikutele, kellelt oli jäänud ülemaltähendatud teadaanded.

§ 221. Tõõteenistuse kohustuslikud kodanikud alluvad kohtule ja karistusele ühel alusel kaitseväelastega.

§ 222. Käesolewa seaduse jõusseastumiseiga kaotavad maksimuse:

- 1) Wene sõjaväeteenistuse kohustuse seadus (Устав о воинск. повин. Св. Зак. т. IV кн. I) kõigi täienduste ja muudatustega;
- 2) Määrus rahwawäest wabastamise kohta 20. detsembri 1918. a. p. 1 („Riigi Teataja“ 1918. a. nr. 10);
- 3) Seadus rahwawäge komisjonide kohta 28. septembri 1921. a. („Riigi Teataja“ 1921. a. nr. 87);
- 4) Seadlus tagawarawäge-ohwitseride ettemalmistamise kohta 26. jaanuarist 1923. a. („Riigi Teataja“ 1923. a. nr. 19);
- 5) Autijed määrused wabatahtlikult üleajateenijate rahwawäelaste kohta 11. aprillist 1920. a. („Riigi Teataja“ 1920. a. nr. 59/60) niivõrd, kui nad ei ole muudetud käesolewa seadusega. Muutmata jäänud osa jääb maksma jenni, kui käesolewas seaduses ettenähtud korras (§ 94) jellekohased uued määrused maksma pannaakse;
- 6) Noortemeeste sõjakooli kaswandikkudeks vastuvõtmise seaduse muutmise seadus 19. juunist 1925. a. („Riigi Teataja“ 1925. a. nr. 109/110) niivõrd, kui tema ei ole muudetud käesolewa seadusega. Muutmata jää-

nud oja jääb maksma jenni, kui käesolewas seaduses ettenähtud korras (§ 102) sellekohased uued määrused maksma panakse.

§ 223. Käesolew seadus hakkab maksma 1. jaanuarist 1927. a.

Riigi § 48. juurde.

Reff- ja kutsefoolide õpilastele tegeliku kaitsewäeteenistusse ilmutamiseks ajapikenduse andmise tingimused.

§ 1. Reff- ja kutsefoolide õpilastele antakse hariduse jätkamise otstarbel tegeliku kaitsewäeteenistusse jundaega teenima ilmutamiseks ajapikendust järgmistel tingimustel:

- 1) merifoolide õpilastele — kuni 23. eluaasta lõpuni;
- 2) riigi-, omavalitsuste ja õigustega erarefffoolide ning seminaari õpilastele — kuni 22. eluaasta lõpuni;
- 3) riigi-, omavalitsuste- ja õigustega erakutsefoolide, nagu põllutöörefffoolide, kunsttööstusfoolide ja kunstifoolide õpilastele — kuni 22. eluaasta lõpuni;
- 4) apteefri õpilastele — kuni 22. eluaasta lõpuni;
- 5) riigi-, omavalitsuste ja õigustega erakutsefoolide, nagu puu- ja rauatööfoolide, kaubandusfoolide ja tööstusfoolide õpilastele — kuni 21. eluaasta lõpuni.

§ 2. Tingimused, millistel antakse ajapikendust käesolewas liias tähendamata koolitüüpide õpilastele otjastab sõjaminister kofkuleppel selle ministriga, kelle ametfonda fool kuulub.

§ 3. Nimefirja foolide kohta, mille õpilased jaawad ajapikendust hariduse jätkamiseks, awaldab sõjaminister kofkuleppel haridusministriga. Nimeetatud nimefirjas tähendatakse, misjuguuste klasside õpilastel on õigus jaada ajapikendust.

§ 4. Välisriifide koolides õppivatele kodanikkudele antakse hariduse jätkamiseks ajapikendust sõjaministri kofkuleppe põhjal haridusministriga, lamadel alustel, kui wabariigi foolide õpilastele.

§ 5. Mendele kõrgemates õppeasutustes õppijatele, kes kõrgemasse õppeasutusse astunud enne 1. maid 1926. a., antakse hariduse jätkamiseks ajapikendust:

- 1) ülifooli arstiteaduskonnas õppijatele — kuni 27. eluaasta lõpuni ja
- 2) kõigile teistele kõrgemates õppeasutustes õppijatele — kuni 26. eluaasta lõpuni.

Algkirjale alla kirjutatud

Riigikogu esimees M. Re i.
Riisikretäär S. Piisfar.

II.

Määrus tempelmaksu maksmise korra kohta Tallinna sadamatehaste poolt wälja antawate arwete pealt.

Alus: Tempelmaksu sead. § 10.

Tempelmaksu maksmist wäljaantawate arwete pealt teostawad sadamatehased järgmises korras:

1) Arwete tempelmaksustamiseks peetakse tehastes wälja antawate arwete „tempelmaksu raamat“, mis sisaldab järgmised lahtrid:

- a) järjekorra number,
- b) arwe number ning wäljafirjutamise aeg,
- c) asutuse või isiku nimi, kellele arwe wälja antud,
- d) arwe lühendatud tekst,
- e) arwe üldsumma ja
- g) arwe pealt wõetawa tempelmaksu summa.

2) Sgal möödunud kuul wälja antud arwete pealt kuuluw tempelmaksu kogusumma maksetakse tehaste poolt järgmise kuu jooksul Eesti Panga Tallinna osakonda, mille üle wastawad märkused tempelmaksu raamatus tehakse.

3) Sgale arwele tähendatakse järjekorra number, mille all arwe tempelmaksu raamatus sisse kantud ja tehakse märkus, et tempelmaks tasutakse jelles määrujes ette nähtud korras. Niisama näidatakse igas arwes tempelmaksu summa, mis arweaajal on maksta. Kui arweaaja poolt ei ole tasutud arwe tempelmaks kolme nädala jooksul pärast arwe kätteandmist, siis jaadawad sadamatehased arwest ärafirja otjekoheste maksude peawalitsusele tempelmaksu junniviisil sissenõudmises.

Tallinnas, 5. mail 1926 a. Nr. 451/g.

Rahaminister Leo Sepp.

Otjekoheste maksude peawalitsuse juhataja
E. Wilken.

Sõjaministri juhtnõõrid perefonnanimede wõtmise kohta.

Antud 29. aprillil 1926 a. perefonnanimede wõtmise seaduse § 9 põhjal.

(„Riigi Teataja“ nr. 11 — 1926 a.)

§ 1. Kõik Eesti kodanikud, kellel peale nime eraldi perefonnanime ei ole, on kohustatud selle wõtma perefonnanimede wõtmise seaduses („Riigi Teataja“ nr. 11 — 1926 a.) ette nähtud tähtajal (§ 1) ja korras (§§ 2—4).

§ 2. Teadaanne perefonnanime wõtmise kohta esitatakse selle omawalitsuse (linna, alewi või walla) perefonnaseiju ametnikule, kus perefonnanime wõtjal alaline või ajutine elukoht.

Wälise elukohta all tuleb mõista jeda linna, alewit või walda, kus isik oma teenistuse, töö, ettewõtte pärast alaliselt elab, või kus tema liikumata warandus või kodune sissejead on (Rasd. V,

Ulkaja 5 oktoobrija 1906 a. ja Riigikohtu seletused 22. veebruarist ja 30. aprillist 1921 a.).

§ 3. Perekonnanime wõtmise seaduse §§ 3 ja 4 II l. ette nähtud naise ja laste nõusolek wõib väljendatud olla allkirjades perekonnanime wõtja teadaandel.

§ 4. Kui wanemateta alla 18-aastasel isikul perekonnanimi puudub, esitab perekonnanime wõtmise teadaande perekonnaiseisu ametnikule tema eestkostja, hooldaja wõi asutuse juhatus, kelle hoole all perekonnanimeta isik.

§ 5. Perekonnanime wõtmise seaduse § 4 p.p. b ja c nõuetawate teadete tõestamiseks tuleb ette panna algdokumendid (metrikud, sünni, abi-elu, perekonnaiseisu tunnistused jne.) wõi seaduslikus korras finnitatud ära kirjad nendest dokumendidest wõi tähendatud dokumentide põhjal wälja antud teised tunnistused (teenistuslehed, kaitsewäest wabastamise tunnistused, passid wõi muud isikutunnistused jne.), kui nad kahtlust ei avalda, et tõesti algdokumentide põhjal wälja antud.

§ 6. Perekonnanime puudumist wõib tõendada politsei wõi wastawa wallawalitsuse tunnistusega wõi sise-ministeeriumi jellekohase diendusega, kui isik on Eesti kodakondsusse wastu wõetud.

§ 7. Teadaanne, samuti teadaandele juurde lisatud ära kirjad tunnistustest (juht. § 5) ning käesolewate juhtnõuude § 6 ette nähtud tunnistused ja diendused ei käi tempelmaksu alla.

§ 8. Kui teadaanne ei wasta perekonnanime wõtmise seaduse ja käesolewate juhtnõuude nõuetele, teeb perekonnaiseisu ametnik eitawa otsuse kas teadaandel wõi erilehel, mis asjatoimetus juurde lisatakse, ja kuulutab sellest allkirja wastu teadaandjale.

§ 9. Pärast nimewõtmise perekonnanime protokolliraamatusse protokoleerimist teeb perekonnaiseisu ametnik wastawates aktiraamatutes (perekonnaiseisu seaduse § 11 p.p. a, b ja c) ning perekonnaeregistris (perekonnaiseisu sead. § 11 II l.), kui teadaandja perekonnaiseisu muudatused tema juures registreeritud ning tema poolt peetawas perekonnaeregistris jisse kantud, jellekohased märkused: aktiraamatutes wastawa akti äärel, perekonnaeregistris — märkuste lahtris. Wastasel korral saadab ta protokollist ära kirja märkuste tegemiseks wastawale perekonnaiseisu ametnikule.

Isiklasi teeb perekonnaiseisu ametnik wastawad märkused teadaandja isikutunnistuses ning teadaande juurde lisatud teadaandja perekonnaiseisu tõendawates dokumentides (juht. § 5).

Märkused finnitatakse perekonnaiseisu ametniku allkirja ja pitjatiga.

§ 10. Kodanikkudele, kes perekonnanime wõtmise seaduses ette nähtud tähtajal ei ole perekonnanime wõtnud, määratakse perekonnanimed sise-ministri poolt.

Käesolewate juhtnõuude wastu efsjäd wõetakse wastutusele R. n. j. § 29 korras.

§ 11. Perekonnanime määramisest teatatakse sise-ministri korraldusel wastawale perekonnaiseisu ametnikule käesolewate juhtnõuude § 9 I l. tähendatud märkuste tegemiseks, kuma parandusi isikutunnistusel teewad isikutunnistusi wälja andwad ajutused.

Siseminister E i n b u n d.

Peasekretär E. M a d d i s o n.

Kohtade nimestik Wiljandi maakonnas, kus sise-ministri poolt 9. oktoobril 1925 a. antud fundmääruse põhjal ettekannete, lõbustuste wõi näituste ajal peab tuletõrjewalwe olema.

(„Kiigi Teataja“ nr. 181/182 — 1925 a.)

I. Seltjimajad.

1. Goltstre muusika- ja laulujelts	— Goltstre	wallas,
2. Rõpu haridusejelts	— S.-Rõpu	"
3. Rahawere jelts	— Rajusi	"
4. W.-Suislepa rahwaraamatukogu jelts	— W.-Suislepa	"
5. Mudiste-Wõhma wabatahtliku tuletõrje jelts	— Sürgawere	"
6. Uusna haridusejelts	— Uusna	"
7. S.-Jaani wabatahtlik tuletõrje ühing	— Suure-Jaani	alewis,
8. Tarmastu põllumeeste jelts	— Tarmastu	Muistlal,
9. Lustiwere laulu- ja mängujelts „Sõpi“	— Lustiwere	wallas,
10. Piliistwere Laenu-Soiuühisus	— Rõo	"
11. Põltjamaa Eesti põllumeeste jelts	— Põltjamaa	alewis,
12. Karskusejelts „Säde“	— Kaarli	wallas,
13. Arusaare wabatahtliku tuletõrje jelts	— Rõo	"
14. Wastemõisa noorsoojelts	— Wastemõisa	"
15. Kolga-Jaani karskusejelts „Gesmärt“	— Soosaare	"

II. Riinod.

1. „Saturn“	— Põltjamaa	alewis,
	jeltsfondliku ühise ruumes.	

Wiljandis, 22. aprillil 1926 a. Nr. 157.

Maakonnawalitsuse esimees S. L a u r i.

Sekretär M. S i i t a m.